

क्षमता विकास योजना धनकुटा जिल्ला

(आ.व. २०७०/७१-२०७२/७३)

जिल्ला विकास समितिको कार्यालय
धनकुटा
फोन नं : ०२६५२०१२५, ५२०७९१
वेबसाइट: www.ddcdhankuta.gov.np

विषय सूचि

दुई शब्द

कार्यकारी सारांश

१ पृष्ठभूमि	५
२ अवधारणा	५
३ लक्ष्य तथा उद्देश्य	६
४ क्षमता विकासका रणनीति	८
५ क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रक्रिया एवम विधि	९
६ क्षमताको विद्यमान अवस्था र आवश्यकता पहिचान	११
७ क्षमता विकासका प्रस्तावित क्रियाकलाप	१२
८ क्षमता विकास बजेट	१२
९ समयावधि तथा कार्ययोजना	१३
१० क्षमता विकास योजना अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	१३
११ क्षमता विकास योजना तथा निर्माण प्रक्रियाका सिमाहरु	१३

अनुसूचिहरु

अनुसूची १ : क्षमता विकास योजना तर्जुमा कार्यक्रम तालिका	१४
अनुसूची २ : क्षमता लेखाजोखा तथा आवश्यकता पहिचान	१६
अनुसूची ३ : क्षमता विकास क्रियाकलाप प्राथमिकता	३८
अनुसूची ४: क्षमता विकास कार्ययोजना	४७
अनुसूची ५: अध्ययन गरिएका सन्दर्भ सामग्रीहरु	५३
अनुसूची ६: योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सहभागीहरु	५४

दुई शब्द

कार्यकारी सारांश

स्थानीय निकायहरूको क्षमता विकासको लागि सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयद्वारा विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आएका छन जुन स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा २३५ मा नेपाल सरकारले स्थानीय निकायहरूको सुदुढीकरण तथा क्षमता विकास गर्न विशेष कार्यक्रम तर्जुमा गरी लागू गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। स्थानीय निकायहरूको अधिकार तथा जिम्मेवारीलाई वहन गर्न विकासलाई समावेशी, सहभागितात्मक र समतामूलक बनाउन स्थानीय निकायहरूको क्षमतामा विकास आवश्यक रहेको र त्यही अनुरूप नेपाल सरकार, सङ्घीय मामिला तथा विकास मन्त्रालयद्वारा राष्ट्रका सबै जिविस र गाविसको क्षमता विकासको योजना बनाउने प्रकृया अनुसार व्यवस्थित, योजनाबद्ध, गुणात्मक र प्रणालीगत तरिकाले कार्यन्वयनको आवश्यकता रहे अनुरूप जिल्लाको क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ।

जिविस र गाविससंग सिधै सम्बन्ध राख्ने राजनिति सर्वदलिय सयन्त्र, विषयगत कार्यालयहरू, निजि क्षेत्र तथा सरोकारवालाहरूका सहभागितामा सहभागितात्मक विधिद्वारा छलफल गरी हालको क्षमताको स्थिति छलफल र विप्लेषण गरि क्षमता आवश्यकताको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरेर क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ। जिल्ला विकास समिति र गाविसहरूमा केन्द्रीत गरेर योजना तयार भएता पनि समन्वय तथा सहकार्यको पक्षमा क्षमता विकासका लागि गैसस, विषयगत कार्यालय, निजि क्षेत्र तथा अन्य सरोकारवालामा समेत योजना केन्द्रीत छ।

क्षमता विकास योजनाले आपूर्ति तथा मागमा आधारित दुवै अवधारणालाई आधारको रूपमा लिएको छ। क्षमता विकास योजनाले नीति, प्रणाली र कार्यविधि, भौतिक श्रोत साधन र सुविधा, मानव ससाधन तथा ज्ञान सीप र धारणालाई क्षमता विकासको क्षेत्रहरू लिई एकीकृत क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ। लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, सामाजिक परिचालन, सूचना, शिक्षा र सञ्चार तथा वातावरण व्यवस्थापनमा जस्ता विषय समेतमा क्षमता विकास योजना तर्जुमामा ध्यान दिइएको छ। योजनामा स्थानीय निकायहरूको न्यूनतम शर्त तथा कार्य सम्पादन मापन तथा विपन्नता नक्शाङ्कनको आधारमा क्षमता विकासका कार्यहरूका साथै सरोकारवालाहरूको क्षमता स्थितिको लेखाजोखा गरि पहिचान गरिएका क्षमता विकासका क्रियाकलापहरू रहेका छन् साथै सुशासन, सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता हुने कार्यक्रम एवम प्रणालीमा यसको प्रमुखता रहेको छ।

जिल्लाको क्षमताको विद्यमान अवस्थाको सहभागीतात्मक लेखाजोखा गर्दा सूचना तथा अभिलेखिवरण र वित्तिय व्यवस्थापनमा अवस्था राम्रो रहेको छ भने समावेशी विकास निति, रही बजेट विनियोजन गरेता पनि कार्यान्वयन पक्ष सुधारयोग्य रहेको साथै निक्षेपित, विषयगत कार्यालय, गैसस, निजि क्षेत्रसंग हभै बढि समन्वय र सहकार्यको आवश्यकता रहेको देखिन्छ। हाल मुख्य रूपमा सूचना, समावेशी विकास, संस्थागत विकास, आर्थिक ब्यवस्थापन जस्ता विभिन्न विषयमा अध्ययन, योजना निर्माण, सफ्टवेयर, तालिम/अन्तरक्रियामा गतिविधिहरू सञ्चालनमा रहेका छन्।

क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनमा जिविस आफ्नो, र अन्य बाह्य श्रोत परिचालन गर्न सक्ने गरि वाँडफाँड गरेको छ। योजनाका क्रियाकलापहरूका लागि लाग्ने अनुमानित रकम, समय र जिम्मेवारी सहित ३ बर्षिय क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरिएको छ। सहभागितामूलक विधि र प्रक्रिया बमोजिम योजनाको लक्ष्य, उद्देश्यहरू, प्रतिफल तथा मापन गर्ने सूचकहरू पनि तर्जुमा गरिएको छ।

योजनाको प्रभाव मुल्याङ्कनमा लक्षित वर्ग र लाभान्वित वर्गको स्थलगत अवलोकन, प्रगति प्रतिवेदन, वार्षिक समीक्षाद्वारा एवम योजनाको समिक्षा गर्न सक्ने प्रस्ताव रहेको छ। सिमित समयावधि, श्रोत साधन, सरोकारवालाहरूको आशा, अपेक्षा योजना तर्जुमाको सिमाको रूपमा लिईएको छ।

१. पृष्ठभूमि

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा १३९ मा स्थानीय स्वायत्त शासन सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ले स्थानीय निकायहरूलाई विकेन्द्रीकरण र स्थानीय स्वायत्त शासनको मर्म अनुरूप स्थानीय विकास, सेवा प्रवाह र स्थानीय नेतृत्वको लागि अधिकार र जिम्मेवारीको व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनको दफा २३५ मा नेपाल सरकारले स्थानीय निकायहरूको सुदुर्गीकरण तथा क्षमता विकास गर्न विशेष कार्यक्रम तर्जुमा गरी लागू गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ । यसै अनुरूप स्थानीय विकास तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धि नयाँ अवधारणा, सोच, अभ्यासहरू तथा स्थानीय निकायहरूको अधिकार तथा जिम्मेवारीलाई वहन गर्न विकासलाई समावेशी, सहभागितात्मक र समतामूलक बनाउन स्थानीय निकाय (गाविस, नगरपालिका र जिविस) हरूको क्षमतामा विकास हुनु अनिवार्य छ । स्थानीय निकायहरूको क्षमता विकासको लागि सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान तथा अन्तर्गतका निकायहरू, स्थानीय निकाय संघ/महासंघ, दातृ निकायहरू साथै स्थानीय निकायहरूको आफ्नै प्रयासबाट क्षमता विकासका विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आएका पनि छन् र त्यस्ता प्रयासहरू योजनाबद्ध, व्यवस्थित, गुणात्मक र प्रणालीगत तरिकाले सम्पादनको आवश्यकता रहेको छ ।

यसै अनुरूप सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले स्थानीय निकायहरू र स्थानीय विकास तथा सेवा प्रवाहसँग सम्बद्ध सरोकारवालाहरूको क्षमता विकासमा सहयोग गर्न अनुदान उपलब्ध गराएन थालेको छ । स्थानीयस्तरमा सेवा प्रवाह र स्थानीय विकासमा गुणात्मक सुधार गर्न गाविस तथा जिविस तथा सरोकारवालाहरूको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू एकीकृत रूपमा तर्जुमा र संचालन गर्न सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय/स्वा.शा.सा.वि.का.बाट जारी गाविस तथा जिविसको क्षमता विकास कार्यविधि २०६६ को आधारमा जिविस, गाविस एवम स्थानीय विकासका साभेदारहरूको सहभागितामा धनकुटा जिल्लाको क्षमता विकास योजना तयार भएको छ ।

जिल्लाको परिचय

मध्यपहाडी प्रदेशमा अवस्थित धनकुटा जिल्लाको क्षेत्रफल ८८७.७ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । १२० मीटर देखि २७०२ मीटर उचाइ सम्म रहेको यस जिल्लाको भेडेटार, हिले जस्ता प्रमुख पर्यटकिय स्थल अवस्थित छ । पर्यटन तथा सुन्तलाको लागी प्रख्यात रहेको यस जिल्लामा ७६५१५ पुरुष र ८६८९७ महिला गरी १६३४१२ जनसंख्या रहेको छ । बढि संख्यामा लिम्बु र राईहरूको बसोवास रहेको यस जिल्लामा मिश्रीत जातजाती रहेका छन् । जिल्लाको साक्षरता ७०.५९ प्रतिशत मात्र रहेकोमा महिलाको ६६ प्रतिशत र पुरुषको ७४.७५ प्रतिशत छ । १ नगरपालिका, ३५ गाविस भएको यस जिल्लामा ११ इलाका र २ निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन् । यस जिल्लामा जिल्ला सडक बोर्ड कार्यक्रम, सिमेन, , समुदाय सहयोग कार्यक्रम जस्ता परियोजनाहरू संचालित छन् ।

२. अवधारणा

स्थानीय निकायहरूको क्षमता विकासका लागि आपूर्ति तथा मागमा आधारित क्षमता विकासको अवधारणा अबलम्बन गरिएको छ । स्थानीय निकायहरूले जनतालाई प्रदान गर्ने सार्वजनिक सेवा तथा सुविधाहरू बढी प्रभावकारी बनाउन गाविस तथा जिविसको क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रमहरू केन्द्रित रहेका छन् भने मागमा आधारित क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू गाविस तथा जिविस र स्थानीय विकास, सेवा प्रवाह र

सुशासनसँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको आफ्नै विशेषताको आधारमा देखिएका क्षमता विकास आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने प्रयास गरिएको छ । आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रमहरू गाविसहरू तथा जिविसले बढी अनुदान प्राप्त गर्नका लागि ध्यान दिनु पर्ने कुराहरूमा केन्द्रित गर्ने प्रयास गरिएको छ । यसैगरी थप अधिकार निक्षेपण र सेवा प्रवाहकोलागि यो एक अपरिहार्य पक्षको रूपमा रहेको छ ।

३. लक्ष्य तथा उद्देश्य

लक्ष्य

जिविस एवं गाविस एवं साभेदारहरूको सेवा प्रवाह तथा विकास प्रकृया व्यवस्थित, दक्ष, समावेशी, सहभागी, जवाफदेही र प्रभावकारी भएको हुनेछ ।

उद्देश्य

- जिल्ला विकासका साभेदारहरूको क्षमता विकास भई समग्र कार्य सम्पादन स्तरमा सुधार भएको हुनेछ ।
- जिल्लामा सरकारी तथा दातृ निकाय वाट आउने श्रोत तथा कार्यक्रममा वृद्धि भएको हुनेछ ।

उद्देश्य प्राप्त गर्नका लागि प्रतिफल

- स्थानीय निकाय एवम विकासका साभेदारहरूको कार्य सम्पादनका लागि सरल कार्यविधि, संयन्त्र तथा प्रणाली तयार भई प्रयोग भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सेवा प्रवाह र विकासका लागि मानव संसाधनको व्यवस्था, कार्य दक्षता र परिचालन वृद्धि भएको हुनेछ ।
- जिल्लाको आन्तरिक स्रोत, वित्तिय व्यवस्थापन तथा परिचालन प्रकृया व्यवस्थित भएको हुनेछ ।
- विकासका लागि न्यूनतम पूर्वाधार, उपकरण, सुविधा तथा सूचना प्रविधिको वृद्धि भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सेवा प्रवाह र विकासमा स्थानीय नेतृत्व, सहभागिता र पारदर्शिता वृद्धि भएको हुनेछ । सुशासन तथा पारदर्शिताको अवस्था सवल भएको हुनेछ ।

प्रतिफल मापनका लागी सूचकहरू

- यस जिल्लाका ३५ वटै गाविसहरूहरूमा एकिकृत योजना तर्जुमा समिति गठन भई योजना र बजेट तर्जुमा कार्यमा क्रियाशिल भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सेवा प्रवाह तथा कार्य सम्पादनका लागि आवश्यक न्यूनतम नीति, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् ।
- जिल्ला गरिबी अनुगमन तथा विप्लेषण प्रणाली तर्जुमा भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।
- जिल्ला विकास योजना तर्जुमा, अनुगमन, समिक्षा तथा प्रतिवेदन सम्बन्धि ढाँचा तयार भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् ।
- जिल्ला विकास योजना अनुगमन कार्यतालिका तर्जुमा भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ।
- तोकिएको ढाँचा अनुसार गाविसहरूले जिविसमा र जिविसले स्थानीय विकास मन्त्रालय तथा सम्बद्ध निकायहरूमा चौमासिक प्रगति विवरण नियमित रूपमा समयमै पेश भएको हुनेछ ।

- गाविस, विषयगत निकायहरु तथा गैससहरुबाट जिविसले समयमा प्रतिवेदन तथा सूचना प्राप्त गरी पृष्ठपोषण दिएको हुनेछ ।
- ३५ वटै गाविसहरुमा गाउँ नागरिक मञ्च गठन भै योजना/कार्यक्रम तर्जुमा, अनुगमन र स्थानीय सेवाको गुणस्तर परिक्षणमा क्रियाशील तथा परिचालन भएको हुनेछ ।
- सबै गाविसहरु लेखाको श्रेस्ता तथा अभिलेख राखेको र समयमा प्रतिवेदन तयार र पेश भएको हुनेछ
- सबै गाविसहरुमा गाविस सचिवको दरबन्दी परिपुर्ती भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सेवा प्रवाह र कार्य सम्पादन सम्बन्धि नीति, निर्देशिका तथा कार्यविधिबारे स्थानीय निकाय तथा सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधिहरु प्रशिक्षित तथा परिचालित भएका हुनेछन्
- जिविसका पदाधिकारी, कर्मचारी, दलका प्रतिनिधि, सेवा केन्द्र, गैसस, प्रतिनिधिहरुले नजितामूलक योजना अनुगमन प्रणालीबारे ज्ञान सीप हासिल गरी सो अनुसार अनुगमन भएको हुनेछ ।
- पछाडि परेका वर्गले प्रचलित तथा सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि तथा विषयगत नीतिबारे जानकारी प्राप्त गरेका हुनेछन् ।
- स्थानीय सेवा प्रवाह र विकासका न्यूनतम पूर्वाधार (भवन), इन्जिनियरिङ्ग उपकरण, सूचना प्रविधि उपकरण तथा अन्य भौतिक सुविधा थप भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ ।
- स्थानीय सेवा प्रवाह तथा विकास सम्बन्धि कम्प्युटर सफ्टवेयर स्थापना र सञ्चालन भएको हुनेछ ।
- सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्ने, नियमित रूपमा प्रतिवेदन तयार गर्ने र दोहोरो सञ्चारको प्रयोग भएको हुनेछ ।
- जिविसमा इमेल तथा इन्टरनेट जडान र योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा प्रतिवेदनमा प्रयोग भएको र वेवसाईट निर्माण तथा अद्यावधिक भएको हुनेछ ।
- कम्तिमा ८० प्रतिशत योजना तथा कार्यक्रम कार्यतालिका अनुसार समयमा सम्पन्न भएका हुनेछन् ।
- जिविस तथा गाविसहरुले नीजि क्षेत्र, गैसस, सामुदायिक संस्थासँग साभेदारी गरी योजना/कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा सञ्चालन भएका हुनेछन् ।
- क्षमता विकास योजनाको लागि अन्य श्रोतबाट पनि रकम परिचालित भएको हुनेछ ।
- पछाडि पारिएका वर्ग, समुदाय र क्षेत्रका सदस्यहरुको योजना तथा बजेट तर्जुमा र निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता बृद्धि हुनेछ ।
- जिल्ला सूचना केन्द्रमा तोकिएका सूचना विवरणहरुको अद्यावधिक विवरण राखिएको हुनेछ ।
- राजनीतिक सयन्त्र तथा दल र नागरिक समाजका प्रतिनिधिले विषयगत नीति, योजना तथा प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमहरुबारे जानकारी पाएका हुनेछन् ।
- गाविसहरु तथा जिविसले स्विकृत वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेटबारे आम नागरिक जानकारी पाएका हुनेछन् ।
- योजनाहरुको योजना सम्पन्न पश्चात सार्वजनिक परिक्षण भएको हुनेछ ।
- जिल्लाका विभिन्न विषय क्षेत्रहरुमा क्षमता विकास सेवा प्रदायहरु सूची तयार भई क्षमता विकासका कार्यहरुमा सेवा प्रदायकहरु परिचालन भएको हुनेछ ।
- स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन एवम कमशः आन्तरिकीकरणमा विशेष जोड दिइएकोछ ।

४. क्षमता विकासका रणनीति

जिविस तथा गाविसहरु लगायत सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरुको सक्रिय सहभागितामा जिल्ला र गाविसहरुका लागि क्षमता विकास कार्यविधि २०६६ बमोजिम एकीकृत क्षमता विकास योजना तर्जुमा तयार गरिएको छ,

- मागमा आधारित -Demand-Driven) तथा आपूर्तिमा आधारित -Supply-Driven) दुवै विधिहरुबाट कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- मागमा आधारित -Demand Driven) क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु गविस र जिविसहरु तथा सरोकारवालाहरुको विद्यमान क्षमता स्थिति लेखाजोखा तथा आवश्यकतामा आधारित रहेका छन्।
- आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु गविस र जिविसहरुका न्यूनतम शर्त तथा कार्य सम्पादन - MCPM) मुल्याङ्कनमा देखिएको परिणामको आधारमा कमजोर पक्षहरुलाई सम्बोधन गर्ने गरी संचालन गरिने छ ।
- क्षमता विकासका गतिविधिहरु गविस र जिविसहरु तथा स्थानिय स्वशासन, स्थानिय विकास तथा सेवा प्रवाह संग सम्बन्धीत सरोकारवालाहरुको संस्थागत विकास, मानव संसाधन, वित्तिय श्रोत, प्रविधि, कार्यमुलक सम्बन्ध विकास तथा कार्यवातावरणमा सकारात्मक परिवेश विकास गर्ने कुरामा केन्द्रीत ।
- क्षमता विकास कार्यहरु संचालनमा वाह्य सेवा प्रदायक -Service Providers) को भूमिकालाई बढाउँदै लिगिने छ ।
- सामाजिक परिचालन तथा सूचना, शिक्षा र सञ्चार (Information, Education and Communication) जस्ता क्षेत्रहरुले क्षमता विकासको परिपुरकको रूपमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्दा गाविसहरुको विपन्नता नकशाङ्कन तथा गाविसहरुको सेवा प्रवाह सम्बन्धी कार्यहरु(प्राविधिक तथा लेखा/आर्थिक व्यवस्थापनका लागि वाह्य सेवा प्रदायक परिचालन, सामान्य प्राविधिक उपकरणहरु(Engineering Equipments) अन्य श्रोत परिचालनबाट कार्यालय स्थानको व्यवस्था आदि) लाई विशेष प्राथमिकताप्रदान गरिएको छ ।
- क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्दा गाविस र जिविसहरुले लैगिक तथा सामाजिक समावेशिकरण क्षेत्रमा समेत क्षमताविकास हुने गरी योजना तर्जुमा गरिएको छ ।
- स्थानीय सेवा प्रवाहमा सेवा प्रदायकको भूमिका बृद्धि गरिने तथा विकास कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्था तथा गैससको परिचालनलाई प्राथमिकता तथा विशेष जोड दिइनेछ
- स्थानीय शासन तथा समुदायिक विकास कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन एवम क्रमशः आन्तरिकीकरणमा विशेष जोड दिइएकोछ ।

५. क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रक्रिया एवम विधि

क्षमता विकास योजना तर्जुमाका क्रममा गाविस, जिविस, राजनीतिक दल, उपभोक्ता समिति, समुदायमा आधारित संस्थाहरु, विषयगत निकायहरु, गैसस, स्थानीय निकायका संघ तथा महासंघका प्रतिनिधिहरु, सरोकारवालाको विद्यमान क्षमताको अवस्था, विश्लेषण, क्षमता विकासका क्रयाकलापमा छलफल, प्रथमिकिकरण तथा सहमित गरी योजना निर्माण गरिएको थियो

क) क्षमता विकास योजना तर्जुमा अभिमुखीकरण: जिल्लामा क्षमता विकास योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनका लागि गठित जिल्ला क्षमता विकास समितिका पदाधिकारी लगायत सबै गाविस, विषयगत कार्यालय, स्थानीय सेवा प्रदायकहरु, उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्था तथा सञ्चार क्षेत्र र नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरुलाई क्षमता विकासको आवश्यकता, रणनीति तथा यसको प्रक्रिया बारे अभिमुखिकरण भएको।

ख) समूह छलफल तगा कार्याशाल गोष्ठी

जिल्ला क्षमता विकास समन्वय समितिका पदाधिकारीका, प्रतिनिधि, जिविसका कर्मचारी, विषयगत निकाय, गैसस, नीजि क्षेत्र, उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्था, उद्योग वाणिज्य संघ, निर्माण व्यवसायी संघ, दातृ निकायका स्थानीय प्रतिनिधिहरूको सहभागितामा जिविस तथा गाविसहरूको क्षमता विकास कार्यविधि २०६६ मा रहेको क्षमता विकास लेखाजोखाको ढाँचा बमोजिम जिविस, विषयगत कार्यालय तथा स्थानीय विकासका अन्य साभेदारहरूको क्षमता विकासको विद्यमान स्थिति र आवश्यकताको लेखाजोखा गरी जिविस लगायत विषयगत निकाय, गैसस, नीजि क्षेत्रको क्षमता विकासको लागि आवश्यकता तथा क्रियाकलापहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण, क्षमता विकास योजनाको लागि अनुमानित लागत तथा बजेटको अनुमान गरिएको थियो

- **क्षमता विकासको विद्यमान स्थिति र आवश्यकताको लेखाजोखा :** जिविस, गाविस, विषयगत निकायहरू, गैसस नीजि क्षेत्र, उपभोक्ता समिति तथा सामुदायिक संस्थाहरूको क्षमताको विद्यमान स्थिति र आवश्यकताहरू छलफल, विप्लेषण, प्राथमिकीकरण, प्रस्तुतीकरण गरिएको थियो । गाविस तथा उपभोक्ता समिति/सामुदायिक संस्थाहरू र जिविस, , विषयगत निकाय, गैसस र नीजि क्षेत्रहरूको लागि फरक, फरक समूह बनाई छलफल गरिएका थियो । जिविस तथा गाविसहरूको क्षमता विकास कार्यविधि २०६६ मा उल्लेखित क्षमता विकास लेखाजोखा ढाँचा बमोजिम गरिएको थियो ।

- १) **रणनीतिक विकास तथा व्यवस्थापन** -कार्यनीति, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि, सहभागितामूलक तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, प्रभाव मुल्याङ्कन, समावेशीकरण, तथा प्रतिवेदन)
- २) **संगठनात्मक विकास तथा व्यवस्थापन** (संगठन विकास, कार्य विवरण, कार्य सम्पादन मुल्याङ्कन कर्मचारी परिपूर्ती, तालिम अनुशिक्षण तथा अन्तरक्रिया, करार सेवा तथा सेवा खरिद, कार्यालय/स्थान र प्राविधिक उपकरणहरूको व्यवस्था आदी),
- ३) **वित्तीय व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन** -आन्तरिक राजस्व परिचालन, श्रोत परिचालन, कम्प्युटराइज्ड लेखा प्रणाली, पेशकी/वेरुजु व्यवस्थापन, खरिद योजना, लेखा परिक्षण तथा वित्तीय अनुशासन प्रणाली, आदि),
- ४) **सूचना व्यवस्थापन** -वस्तुगत तथा विषयगत स्थिति विप्लेषण, सूचना प्रविधि, अभिलेख तथा प्रकाशन, पंजिकरण, सिकाई सूचनाको महत्व आदि),
- ५) **सुशासन तथा सेवा प्रवाह** -निर्णय प्रक्रिया तथा सहभागिता, पारदर्शिता र जवाफदेहिता, गुनासो व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह तथा सूचना प्रवाह आदि)
- ६) **समन्वय, सम्बन्ध तथा सहकार्य** (विकासका साभेदारहरू बीच संस्थागत सम्बन्ध र सहकार्यको अभ्यास, एकिकृत कार्ययोजना तथा नतिजामूलक अनुगमन, श्रोत परिचालन, गैसस तथा सामुदायिक संस्थाहरूको परिचालन आदि),

- **क्षमता विकासको लक्ष्य, उद्देश्य, प्रतिफल तर्जुमा:** योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठीमा क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य, उद्देश्य, प्रतिफलहरू छलफल भएको थियो ।
- **क्षमता विकास क्रियाकलापहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण:** जिविस, राजीनीतिक संयन्त्र, गाविस, उपभोक्ता समिति तथा सामुदायिक संस्था विषयगत निकायहरू, गैसस तथा नीजि क्षेत्र र क्षमता विकासको विद्यमान स्थिति र आवश्यकताका आधारमा क्षमता विकासका संभाव्य क्रियाकलापहरू समूहगत छलफलबाट पहिचान एवं प्राथमिकीकरणका आधारहरूको प्रयोग गरी प्राथमिकीकरण गरिएको थियो ।
- **क्षमता विकास योजनाको लागि अनुमानित लागत तथा बजेट :** क्षमता विकास योजना अनुसार क्षमता विकास कार्यक्रमका लागि नेपाल सरकार, दातृ निकाय, जिविस तथा गाविसहरू, गैसस, र विषयगत निकायहरूले गर्न

सक्ने योगदानको लेखाजोखा गरी श्रोतको अनुमान तयार भई सो अनुसार प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमहरूमा श्रोत प्रस्ताव गरिएको थियो।

ग) व्यक्तिगत अन्तरक्रिया

जिविसका विषयगत शाखा प्रतिनिधिहरू, स्थानिय विकास अधिकारी, लगायतसंग व्यक्तिगत अन्तरवार्ता तथा अन्तरक्रिया गरिएको थियो ।

घ) दस्तावेज तथा अभिलेख अध्ययन

आवधिक जिल्ला विकास योजना बाषिक योजना, न्यूनतम शर्त तथा कार्य सम्पादन मापन प्रतिवेदन, मलेप प्रतिवेदन, जिल्ला प्रोफाईल एवम स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन तथा नियमावली, LGCDP कार्यक्रम दस्तावेज, जिल्ला विकास अनुदान कार्यविधी आदि अध्ययन गरिएको छ ।

ड.) कार्ययोजना तथा जिम्मेवारी

क्षमता विकास योजनाका कार्यक्रम तथा गतिविधिहरू कार्यान्वयन तथा सञ्चालनको श्रोत, जिम्मेवारी तथा समयतालिका सहितको तिन वर्षिय क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी सरोकारवाला र सर्वसाधारणहरूलाई जानकारी दिईएको ।

च) जिल्ला क्षमता विकास योजना दस्तावेज तयार : क्षमता विकास योजना तर्जुमाका विधि तथा प्रक्रिया, कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरू, लक्ष्यहरू, श्रोत तथा समयतालिका सहित जिल्ला क्षमता विकास योजनाका दस्तावेज तयार भएको ।

क्षमता विकास योजना तर्जुमा स्विकृत कार्यविधि अनुरूप तयार गरिएको थियो । योजना तर्जुमा कार्यक्रम यस दस्तावेजको अनुसूची १ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

६. क्षमताको विद्यमान अवस्था तथा आवश्यकता पहिचान

न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापन मुल्याङ्कनको प्रतिवेदनबाट कार्यसम्पादन मापनको स्कोर प्रयोग गरी क्षमता फरक (Capacity Gap) विप्लेषण गरिएको छ ।

यसका साथै सहभागितात्मक लेखाजोखा विधिद्वारा गाविस, जिविस र स्थानीय विकास, सेवा प्रवाह तथा सुशासनसँग संबन्धित सरोकारवालाहरूको क्षमताको विद्यमान स्थिति र क्षमता फरकको आधारमा क्षमताका आवश्यकता पहिचान गरिएको थियो । क्षमता लेखाजोखा तथा आवश्यकता पहिचानको निष्कर्ष अनुसूची २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

७. क्षमता विकासका प्रस्तावित क्रियाकलाप

क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सरोकारवालाहरू छलफल भई क्षमताको स्थिति लेखाजोखा गरी आवश्यकता पहिचान गरिएको थियो । यसैगरी जिविस तथा गाविसहरूको क्षमता विकास कार्यविधि २०६६ बमोजिम सहभागितात्मक छलफल विधिद्वारा क्षमता विकासका क्रियाकलापहरूको पहिचान, छलफल र विप्लेषण गरी क्षमता विकासका क्षेत्र तथा क्रियाकलापहरू बमोजिम आपूर्ती तथा मागमा आधारित क्षमता विकासका क्रियाकलापहरूको वर्गीकरण तथा क्षेत्र अनुसार प्राथमिकता निर्धारण गरिएको थियो । क्षमता विकासका क्रियाकलापहरूको प्राथमिकीकरण

गर्दा प्रति इकाई लागत, लाभन्वित व्यक्तिको संख्या, लाग्ने समय, सेवा प्रदायकको उपलब्धता, लागत सहभागिता, समस्याको गम्भिरता, लाभन्वित वर्ग र दिगोपनालाई आधारको रूपमा लिएको थियो । आपूर्ति तथा मागमा आधारित प्राथमिकता प्राप्त क्षमता विकासका प्रस्तावित कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरूको अनुसूची ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

८. क्षमता विकास बजेट

क्षमता विकास क्रियाकलापका लागी सङ्घीय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालयको क्षमता विकास अनुदान, जिविसको आफ्नो रकम र अन्य निकायबाट प्राप्त हुनसक्ने रकमको अनुमान गरिएको छ ।

क्र.सं.	क्षमता विकास बजेटका शिर्षकहरू	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३
		१	सङ्घीय मामिला तथा स्था.वि.म. /LGCDP	
१.१	क्षमता विकास अनुदान	५०००००/-	५५००००/-	६०००००/-
१.२	जिविस	४०००००/-	४५००००/-	५०००००/-
१.३				
१.४				
१.५				
२				
	जम्मा	९०००००/-	१००००००/-	११०००००/-

९. समयावधि तथा कार्ययोजना

यस प्रस्तावित क्षमता विकास योजनाको अवधि ३ वर्ष (योजना स्विकृति भएको आर्थिक वर्ष २०७०/०७१ देखि आर्थिक वर्ष २०७२/०७३सम्म) को हुनेछ । यस त्रिवर्षिय क्षमता विकास योजनाको वार्षिक रूपमा समिक्षा गरी पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक गर्न प्रस्ताव गरिएको छ ।

स्थानीय निकाय , विकाससँग संबद्ध सरोकारवालाहरूको क्षमताको स्थिति लेखाजोखा तथा पहिचान गरिएका क्षमता आवश्यकताको विप्लेषण गरी क्षमता विकासका क्रियाकलापहरूलाई कार्यान्वयनको विधि तथा विषय क्षेत्र अनुसार विकासका क्रियाकलापहरूको प्राथमिकता निर्धारण गरी यसको लागि लाग्ने श्रोतको अनुमान र विनियोजन गरी क्रमबद्ध रूपमा क्षमता विकासका गतिविधिहरूलाई कार्ययोजनाको ढाँचामा प्रस्तुत गरिएको छ । क्षमता विकास योजना कार्ययोजना यस योजना दस्तावेजको अनुसूची ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१० क्षमता विकास योजना अनुगमन तथा मुल्याङ्कन

जिल्ला क्षमता विकास समन्वय समिति, जिल्लामा त्रियाशिल राजनैतिक दल, जिल्ला विकास समितिबाट यस योजनाको नियमित अनुगमन हुनेछ । चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन, लक्षित वर्गको मा कार्यान्वयन, प्रभाव अध्ययन र चौमासिक, बार्षिक समीक्षा विधिहरुबाट पनि यसको प्रगतिको स्थितिको अनुगमन गरिनेछ । सङ्घीय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय, जिविस तथा गाविस महासंघले पनि योजना कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन गरी पृष्ठपोषण प्रदान गनैछ । योजनाको समीक्षा बार्षिक रुपमा बार्षिक योजना तर्जुमा कार्य शुरु हुनु अगावै गरिनेछ ।

११. क्षमता विकास योजना तथा निर्माणका जोखिम पक्षहरु

- सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको क्षमता विकास कार्यविधि २०६६ ले प्रस्ताव गरेको ढाँचा तथा प्रकृत्यामा आधारित रहेर योजना निर्माण गरिएको ।
- छोटो समय र श्रोतमा सिमित रहेर योजना निर्माण गरिएको ।
- थप अधिकार निक्षेपण र राज्य पुनःसंरचना तर्फ भन्दा विद्यमान ऐन नियम र कार्यपद्धतिमा केन्द्रित छ ।
- सबै गाविसहरुको समग्रमा क्षमता विश्लेषण तथा योजना निर्माण गरिएको हो जसले प्रत्येक गाविसहरुको भिन्ना भिन्दै क्षमताको अवस्था भन्दा समग्रमा प्रस्तुत गरिएको छ र योजना पनि सोही अनुसार छ ।
- स्थानिय निकाय सरोकारवाला (विषयगत सरकारी कार्यालय, गैसस, सामुदायिक संस्था, उपभोक्ता समिति तथा निजि क्षेत्र) को समग्रमा जिल्लाको विकासमा योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनको र सहकार्य तथा समन्वय संग सम्बन्धीत विषयमा आधारित रहेर विश्लेषण गरिएको र त्यसलाई प्रभावकारी बनाउने क्रियाकलाप मात्र योजना गरिएको छ ।

अनुसूची १: क्षमता विकास योजना तर्जुमा कार्यक्रम तालिका

चरणहरू	प्रस्तावित क्रियाकलापहरू	विधि/प्रक्रिया	समय
प्रथम चरण तयारी चरण	जिल्ला क्षमता विकास समन्वय समितिको योजना तर्जुमा तयारी बैठक तथा क्षमता विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धि निर्णय	सहभागितामूलक छलफल	
	क्षमता विकासको रणनीति, क्षमता विकासका साभेदारहरू, योजना तर्जुमा प्रक्रिया र क्षमता विकास बजेटका संभाव्य श्रोतहरूबारे अभिमुखीकरण	प्रस्तुतिकरण तथा सहभागितात्मक छलफल	२०६९/१०/२५
दोश्रो चरण: क्षमता लेखाजोखा तथा विप्लेषण	सरोकारवालाहरू तथा भूमिका विप्लेषण	सहभागितामूलक छलफल	२०६९/१०/२६
	क्षमता विकाससँग सूचना संकलन तथा विप्लेषण	अन्तरवार्ता, लक्षित समूह छलफल	
	क्षमता विकास रणनीति, कार्यविधि, दस्तावेजहरू अध्ययन र विप्लेषण	सहभागितामूलक छलफल	
	गाविसहरूको न्यूनतम शर्त तथा जिविसको न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापनको मुल्याङ्कन प्रतिवेदन अध्ययन तथा विप्लेषण	सहभागितामूलक छलफल	२०६९/१०/२७
	गाविस, उपभोक्ता समिति र समुदायमा आधारित संस्थाहरूको क्षमता लेखाजोखा (क्षमताको विद्यमान स्थिति, फरक तथा आवश्यकता)	समूहगत छलफल तथा कार्यशाला	
	जिविस लगायत जिल्लास्तरका सरोकारवाला हरूको क्षमता लेखाजोखा (क्षमताको विद्यमान स्थिति, फरक तथा आवश्यकता)	समूहगत छलफल तथा कार्यशाला	

	जिविस लगायत जिल्लास्तरका सरोकारवाला हरुको क्षमता लेखाजोखा (क्षमताको विद्यमान स्थिति, फरक तथा आवश्यकता)	समूहगत छलफल तथा कार्यशाला	
तेश्रो चरण योजना तर्जुमा	क्षमता विकास योजना तर्जुमा कार्यशाला क्रमशः		२०६९/११/१
	क्षमता विकासको लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा अपेक्षित प्रतिफल उपर छलफल तथा तर्जुमा	सहभागितामूलक छलफल	
	क्षमता विकासका विभिन्न श्रोतहरुबाट उपलब्ध हुने र हुन सक्ने बजेटको अनुमान	समूहगत तथा बृहत समूह छलफल	
	गाविस, उपभोक्ता समिति र समुदायमा आधारित संस्थाहरुको क्षमता विकास क्रियाकलाप पहिचान तथा प्राथमिकीकरण	समूहगत तथा बृहत समूह छलफल	
	जिविस लगायत जिल्लास्तरका सरोकारवाला हरुको क्षमता विकास क्रियाकलाप पहिचान तथा प्राथमिकीकरण	समूहगत तथा बृहत समूह छलफल	२०६९/११/२,३,४
	क्षमता विकास क्रियाकलापहरुको वर्गीकरण र श्रोत विनियोजन	सहभागितामूलक छलफल	
	कार्ययोजना तयारी तथा प्रस्तुतिकरण	प्रस्तुतिकरण तथा छलफल	
चौथो चरण दस्तावेज र स्वीकृति	जिल्ला क्षमता विकास योजना दस्तावेज तयारी	जिल्ला क्षमता विकास योजना दस्तावेज तयारी	२०६९/११/१०
	क्षमता विकास योजना बारे जानकारी	क्षमता विकास योजना बारे जानकारी	

अनुसूची २ क्षमता लेखाजोखा तथा आवश्यकता पहिचान

क्षमता विकास क्षेत्र १: रणनीतिक विकास तथा व्यवस्थापन

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता न्यूनता	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
आवधिक जिल्ला तथा गाउँ विकास योजना	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि ● भौतिक श्रोत साधन ● मानव संसाधन ● ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> ● आवाधिक जिल्ला विकास योजना एक पटक तयार भई समय सकीएको र दोस्रो निर्माण भएको ● आवाधिक योजना तर्जुमा निर्देशिका विद्यमान रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ● आवाधिक योजना तर्जुमा निर्देशिका तथा समिक्षाको ढाँचा तयार भई सहभागितात्मक र समावेशी प्रक्रिया बमोजिम जिल्ला तथा गाउँ विकास योजना तर्जुमा भई कार्यान्वयन हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ● मुख्यत हालको अवस्थाको आवाधिक जिल्ला विकास योजना तयारीको योजना नरहेको ● योजना तर्जुमा लागि वर्तमान अवस्थामा जवाफेहिता तथा नेतृत्व नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला तथा गाविसका सरोकारवालापक्षहरू विशेष गरी राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरूलाई आवाधिक योजना अवधारणा, तयारी सम्बन्धि अभिमुखीकरण ● राष्ट्रस्तरको नीति अनुरूप अगाडी बढ्नु पन
निक्षेपित कार्यहरूको व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि ● भौतिक श्रोत साधन ● मानव संसाधन ● ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> ● बजेट प्राप्त गर्ने र निकास दिने ● बजेटमुखी प्रगति विवरण प्राप्त भइरहेको ● निक्षेपित योजना, कार्यहरूको वारेका सरोकारवालाहरूलाई कम जानकारी रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ● निक्षेपित कार्य सञ्चालन निर्देशिका तयार भई निक्षेपित कार्यहरूको संयुक्त अनुगमन, चौमासिक प्रगति समिक्षा तथा पृष्ठपोषण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● निक्षेपित कार्यको सञ्चालन निर्देशिका तथा संयन्त्र नहुनु ● निक्षेपित कार्यहरूको सञ्चालन प्रक्रियावारे जानकारी नहुनु ● निक्षेपित कार्यहरूको प्रगति समीक्षा र पृष्ठपोषण नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● निक्षेपित कार्य सञ्चालन तथा सम्पादन निर्देशिका तर्जुमा ● निक्षेपित कार्य सञ्चालन नीति र प्रक्रियावारे स्थानीय विकासका सरोकारवालाहरू विशेष गरी राजनीतिक दल र संयन्त्रका प्रतिनिधिहरूका लागि अभिमुखीकरण गर्ने

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता न्यूनता	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
विषयगत योजना तथा नीति	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत योजना निर्देशिका नरहेको गाविस स्तरदेखि कै योजना मागमा विषयगतका केहि क्षेत्रमा जस्तै स्वास्थ्य, शिक्षा, महिलामा समन्वय र सहर्काय भईरहेको, प्राथमिकता अनुसार गाउ, इलाकामा योजना माग भएपनि जिल्लाको योजनामा सबै नपर्ने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> सहभागिमुलक विषयगत विकास योजना निति अनुसार सम्बन्धित विषयगत सरोकारवालाहरुलाई जानकारी भई, कार्यक्रम , तथा सहर्काय भएको हुन 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय सरोकारवालाहरुलाई विषयगत नीति, योजना तथा कार्यक्रम सम्बन्धि जानकारी नहुनु विषयगत कार्यालयबाट योजनाबारे गाविस स्तरमा अन्तरक्रिया जानकारीको कमि आवश्यकता, प्राथमिकता अनुसारको गाउ, इलाकामा माग भएका योजना छनौटमा जिल्लामा ज्ञान, सिप र चाहनाको कमि विषयगत योजना निर्माण, सहर्कायमा सम्बन्धीत निकायहरुमा अभै बढि, समन्वयको आवश्यकता रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत नीति, योजना तथा कार्यक्रमबारे जिबिस तथा गाविसका राजनीतिक संयन्त्र तथा दलका प्रतिनिधिहरुलाई अभिमुखीकरण गाविस तथा इलाकास्तरमा विषयगत योजना तर्जुमा समितिको व्यवस्था गाविस तथा इलाकास्तरमा विषयगत निकायका प्रमुख एवं प्रतिनिधिहरुले योजना तर्जुमा, संभाव्यता अध्ययन तथा योजना कार्यान्वयनमा स्थानीय निकायहरुलाई प्राविधिक सहयोग गर्ने, सूचना प्रवाह गर्ने र यसको लागी जिबिसले समन्वय गरिदिने
वार्षिक योजना तर्जुमा	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय विकास योजना र विषयगत योजना समानान्तर रुपमा तर्जुमा भैरहेको नियमित रुपमा वार्षिक जिल्ला विकास योजना तर्जुमा भैरहेको स्रोत नक्शांकन रही, गरिवी नक्शांकन निर्माणमा रहेको भएता पनि जिल्ला विकास योजना तर्जुमामा त्यसको 	<ul style="list-style-type: none"> स्रोत नक्शांकन , गरिवी नक्शांकन आवधिक योजना र विषयगत नीति तथा प्राथमिकता बमोजिम सहभागितात्मक रुपमा वार्षिक योजना तर्जुमा भएको हुने वातावरणीय प्रभाव एवम संभाव्यता अध्ययन अनुसार योजना र बजेट विनियोजन 	<ul style="list-style-type: none"> स्रोत, गरिवी नक्शांकन, आवधिक योजना तथा विषयगत नीति र योजना समायोजन गरी योजना तर्जुमा कार्यविधिको आवश्यकता रहेको स्रोत, गरिवी नक्शांकन, आवधिक योजना तथा विषयगत नीति र योजनाबारे स्थानीय सरोकारवालाहरुमा कम जानकारी महत्व रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> स्रोत, गरिवी नक्शांकन, आवधिक योजना तथा विषयगत नीति र योजनाबारे स्थानीय सरोकारवालाहरुमा कम जानकारी महत्व रहेको गाविस तथा इलाकास्तरमा विषयगत योजना तर्जुमा समितिको व्यवस्था गाविसको योजना तथा बजेट तर्जुमा सम्बन्धि तालिम

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता न्यूनता	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
		<p>उपयोग कम रहेको</p> <ul style="list-style-type: none"> योजना तथा बजेट तर्जुमामा पहुच र पकडको आधारमा नै रहेको केन्द्रबाट समयमा मार्गदर्शन नआउनु 	भएको हुनेछ	<p>कम जानकारी महत्व रहेको</p> <ul style="list-style-type: none"> गाविस तथा इकालास्तरमा एकिकृत,विषयगत समितिहरूको क्रियाशिल नहुनु 	<p>निर्देशिका तयारी</p> <ul style="list-style-type: none"> जिविस, गाविसका सरोकारवालाहरूको लागि योजना तथा बजेट तर्जुमा सम्बन्धि तालिम वातावरणीय प्रभाव एवम संभाव्यता अध्ययन सम्बन्धि तालिम
योजना कार्यान्वयन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> तय गरेको योजना तथा बजेट अनुरूप कार्यान्वयन भइरहेको तर प्रभावकारी तरिकाले लक्षित वर्गमा कार्यक्रम कार्यान्वयनको केहि अभाव रहेको स्विकृत योजना/कार्यक्रम तथा बजेटबारे सम्बन्धित पक्षलाई जानकारी केहि जानकारी हुने गरेको कतिपय योजना Bottom up भन्दा पनि Top down हुदा योजना कार्यान्वयनमा कम प्रभावकारीता रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला तथा गाविसस्तरका योजना तथा कार्यक्रमको वार्षिक कार्यतालिका तयारी र सम्बन्धित पक्षलाई जानकारी कार्यतालिका बमोजिम योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्विकृत योजना तथा कार्यक्रम स्विकृत बजेट अनुसार समयमै तथा सम्बन्धीत वर्गमै पुगेको एवं प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> योजना तथा कार्यक्रममा एकमुष्ट बजेट विनियोजन हुनु स्विकृत योजना/कार्यक्रम को कार्यान्वयन योजना तयार नहुनु स्विकृत योजना/कार्यक्रम कार्यान्वयनको विधि नतोकिनु स्विकृत योजना/कार्यक्रम तथा बजेटबारे सम्बन्धित पक्षलाई जानकारी कम हुनु लक्षित वर्ग, समुदायको विकास कार्यमा सहभागितामा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> योजना कार्यान्वयन तथा उपभोक्ता समिति परिचालन समन्धि निर्देशिका तर्जुमा कार्यान्वयन विधि सहित स्विकृत योजना तथा कार्यक्रम सरोकारवालाहरूलाई जानकारी योजना प्राथमिकिकरण, कार्यान्वयन, दायित्व सम्बन्धि उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई तालिम वार्षिक कार्यतालिका तयारी वार्षिक योजना अनुसार सबै शाखा तथा कर्मचारीको वार्षिक कार्य तालिका तयारी
समावेशी विकास नीति	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन 	<ul style="list-style-type: none"> समावेशी, लैंगिक विकास निति र योजना रहेको तर योजना र बजेट निकासको क्रियाकलाप बारे कम जानकारी रहेको, लैङ्गिक तथा समावेशीकरण 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला तथा गाउँस्तरका संयन्त्रहरू समावेशी हुने लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धि नीति तथा सञ्चालन कार्यविधि तर्जुमा 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यमान संरचना र संयन्त्रहरू समावेशी नहुनु लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिबारे सरोकारवालालाई जानकारी नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला तथा गाविसस्तरका संयन्त्र तथा संरचनाहरूको लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण स्थिति अध्ययन विप्लेषण गर्ने गाविसस्तरीय नागरिक मञ्च

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता न्यूनता	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
	<ul style="list-style-type: none"> मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<p>अडिटको व्यवस्था रहेको</p> <ul style="list-style-type: none"> लक्षित वर्गका लागि बजेट विनियोजन हुने गरेको गाविस स्तरमा कर्मचारी र समुदायमा क्रमशः लक्षित कार्यक्रम दिन सक्ने र लिखित लक्षित कार्यक्रम माग गर्न सक्षमताको कमि रहेको 	<p>र विद्यमान संयन्त्र तथा संरचना र नयाँ संरचना समावेशी बन्ने</p>	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला तथा गाउँ विकास योजनाको लैङ्गिक तथा समावेशीकरण अडिटको प्रयोग नहुनु भौतिक पूर्वाधारमा नै बढि केन्द्रीत भएको र समावेशी विकासका योजना कम प्राथमिकताका रहेको 	<p>तथा वडा नागरिक मञ्च गठन तथा परिचालन</p> <ul style="list-style-type: none"> लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण बारे राजनीति दल, जिबिस, विषयगत निकाय र गाविसका लागि तालिम संचालन गर्ने
मर्मत संभार व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> उपभोक्ता समिति माफत निर्माण गर्ने गरिएको । केहि समय सम्म मात्र रेख देख गर्ने तर दिर्घकालमा अव्यवस्थित हुने गरेको आयोजना हस्तान्तरण, मर्मत संभार, व्यवस्थापन कोष स्थापना केहिको मात्र भएको कतिपय आयोजना प्रत्येक वर्ष निरन्तर भैरहने 	<ul style="list-style-type: none"> निर्देशिका तर्जुमा भई मर्मत योजना ,मर्मत संभारमा स्थानीय व्यक्तिलाई प्राविधिक तथा व्यवस्थापकीय तालिम प्रदान गरी परिचालन गरेको निर्माण भएका र आगामी आयोजना पूर्वाधारहरूको उचित मर्मत सम्भारको सन्यन्त्र, मर्मत संभार, व्यवस्थापन कोष तथा क्षमता विकास भई दिगो व्यवस्थापन भएको 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय सार्वजनिक संरचनाहरूको मर्मत संभार निर्देशिका, मर्मत संभार कोष व्यवस्थापन तथा नियमित मर्मत संभार हुन नसकेको उपभोक्ता समिति समुदायमा आयोजना कार्यक्रम प्रति अपनत्वको अभाव रहेको, कतिपय उपभोक्ता समिति नै निहित समय र स्वाथको लागी बनेको 	<ul style="list-style-type: none"> योजनाको मर्मत संभार कोषको व्यवस्था सहित मर्मत, संभार र सञ्चालन निर्देशिका तर्जुमा मर्मत संभार समितिका पदाधिकारीलाई कोष परिचालन तथा मर्मत संभार सम्बन्धि तालिम योजना मर्मत संभार सम्बन्धि स्थानीय तहमा श्रोत व्यक्तिहरूको विकास र परिचालन
अनुगमन मुल्याङ्कन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि 	<ul style="list-style-type: none"> योजना/कार्यक्रमहरूको सम्बन्धित निकायहरूबाट कहिलेकाँहि अनुगमन गर्ने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> सहभागितात्मक अनुगमन मुल्यांकनको निति, निर्देशिका, संयन्त्र बनाई प्रभावकारी रूपमा 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला तथा गाविस तहमा योजनाको अनुगमनको सर्व पक्षिय अनुगमन संयन्त्र निर्माण नहुनु र योजना 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला तथा गाविस तहमा सर्वपक्षिय अन्तरिम अनुगमन संयन्त्र गठन

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता न्यूनता	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
	<ul style="list-style-type: none"> ● भौतिक श्रोत साधन ● मानव संसाधन ● ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> ● केही योजनाहरूमा सार्वजनिक सुनुवाइ हुने गरेको ● कार्यान्वयन संबन्धि निकायलाई मौखिक सुझाव दिने गरेको ● प्राविधिकको मूल्यांकन, रिपोर्ट पनि अनुगमन मुल्यांकन आधार रहेको 	<p>सहभागीतामूलक अनुगमन मुल्याङ्कन पद्धति निर्माण भई कार्यान्वय हुने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● विद्यमान अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रणालीको समिक्षा भई अनुगमन मुल्याङ्कन प्रणालीबारे संबन्धित सरोकारवालाहरूलाई तालिम प्रदान गरी नजिता मूलक अनुगमन प्रणाली लागू हुने 	<p>अनुगमनको सूचकहरू तयार नहुनु</p> <ul style="list-style-type: none"> ● योजना कार्यान्वयन गर्ने निकाय तथा कर्मचारीलाई दण्ड र पुरस्कार तथा वृत्ति विकासको व्यवस्था नहुनु ● अनुगमन समितिका पदाधिकारीहरूमा अनुगमन तथा मुल्याङ्कन, प्रतिवेदन संबन्धि सीप नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● नतिजामूलक अनुगमन प्रणाली बारे तालिम ● योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्ने दलको पदाधिकारी तथा व्यक्ति उपभोक्ता समितिमा नराख्ने व्यवस्था गर्ने ● अनुगमन, मुल्यांकन कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ● अनुगमन समितिका सदस्य हरुलाई अनुगमन तथा मुल्याङ्कन सीप संबन्धि तालिम
प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि ● भौतिक श्रोत साधन ● मानव संसाधन ● ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> ● नियमित प्रतिवेदन पेश गर्ने तथा प्रगतिको अनुगमन गर्ने गरेको ● प्रतिवेदन सामान्य र परम्परागत ढाँचा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला, गाविस र उपभोक्ताको नियमित प्रतिवेदन, नियमित प्रतिवेदन पेश भई प्रगतिको अनुगमन, सम्पर्क र सम्बन्ध कायम हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रतिवेदन तथा प्रगतिको मापन प्रणाली परम्परागत हुनु ● प्रतिवेदन तथा प्रगति मापनको पृष्ठपोषण गर्ने ज्ञान र सीपमा कमी ● प्रतिवेदन दिने ढाँचा पराम्परागत र मापनयोग्य नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला विकासको नतिजा मूलक प्रतिवेदन प्रणाली (सफ्टवेयर) तयार गरी प्रगतिको अनुगमनको व्यवस्था ● जिल्ला, इलाका र गाविसले चौमासिक रूपमा सरोकारवालाहरू बीच अन्तर क्रियाको आयोजना गर्ने

क्षमता विकास क्षेत्र २: संगठनात्मक विकास तथा व्यवस्थापन

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
समिति उपसमिति हरुको गठन र क्रियाशिलता	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लास्तरमा उपलब्ध व्यवस्था अनुसार सबै समिति तथा उपसमितिहरू गठन भएको हालको अवस्थामा समिति तथा उपसमितिहरू सक्रिय रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला तथा गाविसस्तरमा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको लागि ऐन नियमको प्रावधान अनुसार समिति तथा उपसमितिहरू गठन भई सम्बन्धित कार्यहरूमा क्रियाशिल हुने 	<ul style="list-style-type: none"> सबै समिति तथा उपसमितिको व्यवस्था भएको तर क्रियाशिल नभएको सबै समिति, उपसमिति र शाखा तथा कर्मचारीलाई कार्य विवरण उपलब्ध नएको नियमित रूपमा कार्य सम्पादन र समीक्षा नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> समिति तथा उपसमितिको व्यवस्था भई दायित्व र जिम्मेवारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण संगठन विकास अध्ययन गर्ने समिति र संयन्त्र तथा सबै कर्मचारीलाई कार्यविवरण उपलब्ध गराउने र नियमित समीक्षा गर्ने
संगठन संरचना तथा कार्य विभाजन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> कार्यालयमा शाखाहरू र कर्मचारीहरूको जिम्मेवारी, कार्य विभाजनको आधारमा काम गरि रहेको । संगठन विकास अध्ययन धेरै अगाडी भएको र समयानुकूल, परिवर्तित अवस्था अनुसार संगठन विकास अध्ययन 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकायका मुख्य कार्यहरू परिभाषित तथा निर्धारण गरी मुख्य कार्यहरूमा आधारित मानव संशासन विकास योजना तयार गरी सो अनुरूप मानव संसाधनको व्यवस्था भई कार्य सञ्चालन भएको गाविस, गैसस तथा समूहहरूको संगठन संरचना पुनरावलोकन हुने 	<ul style="list-style-type: none"> जिविसको संगठन संरचना समयानुकूल अध्ययन, परिमार्जन नहुनु मुख्य कार्य र सहायक कार्यहरूको निर्धारण नहुनु मुख्य कार्यहरूमा आवश्यक दक्ष जनशक्ति कम हुनु तर सहायक कार्यमा बढी जनशक्ति र श्रोत लगानी हुनु गाविसको परम्परागत संगठन संरचना कायम हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> संगठन संरचना कर्मचारी कार्यविवरण अध्ययन गर्ने र सो अनुसार जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने कर्मचारिको तार्किक आवश्यकता पहिचान, र कार्यविवरण कार्यान्वयन मुख्य कार्य र सहायक कार्यहरूको निर्धारण गर्ने मुख्य कार्यहरूमा लागि मानव संसाधनको व्यवस्था र सहायक

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
					कार्यका लागि वाह्य सेवा प्रदायकहरू परिचालन ● गाविसमा लेखा, प्राविधिक कर्मचारी राख्नु पर्ने
आन्तरिक तथा बाह्य सञ्चार	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> वेबसाइट कम्प्युटर इन्टरनेट, नेटवर्किङ तथा सञ्चालनमा रहेको चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण सूचना शाखामा व्यवस्थित गरिएको विषयगत समिति तथा उपसमितिकोहरूको बैठक तथा अन्तरक्रिया हुने गरेको जिविसमा राजनीतिक संयन्त्रको आवश्यकता अनुसार बैठक हुने गरेको कर्मचारीको बैठक आयोजना हुने गरेको सेवाग्राहीलाई सेवा प्रवाह र योजना सम्बन्धि जानकारीका लागि नागरिक वडापत्रको व्यवस्था भएको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र सेवा प्रवाह बारे 	<ul style="list-style-type: none"> जिविसमा गाविस तथा विषयगत निकाय, निजी क्षेत्र र गैसस तथा सामुदायिक संस्थाहरू बीच प्रत्यक्ष सञ्चारका तथा सम्पर्क विन्दुको व्यवस्था र योजना, सेवा प्रवाह र प्रगति प्रतिवेदन विद्युतीय तथा छापामार्फत सार्वजनिक तथा जानकारीको व्यवस्था हुने 	<ul style="list-style-type: none"> सूचना ग्रहण र उपयोगका साथै पृष्ठपोषणको कमी अनुगमन सूचना प्रणाली स्थापना नहुनु स्थानीयस्तरमा सञ्चालित सेवा तथा योजनाबारे नागरिकलाई जानकारी गराउने र पृष्ठपोषणको व्यवस्था नहुनु आन्तरिक रूपमा सेवाग्राही र वाह्य निकायसँग सूचना प्रवाहलाई महत्व नदिएको 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न समिति, उपसमिति, संयन्त्र र निकायहरू बीच नियमित बैठक तथा छलफल इमेल, इन्टरकम, लोकल एरिया नेटवर्क प्रभावकारी सञ्चालन सूचना, शिक्षा र सञ्चार रणनीति उपर छलफल र सामग्रीहरू विवरण Hotline तथा सम्पर्क विन्दु तथा सूचना प्रवाहको व्यवस्था

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
		सञ्चार माध्यमबाट सूचना प्रवाह हुने गरेको			
कार्यविवरण र कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> कर्मचारीको कार्यविवरण अनौपचारिक नै रहेको र वार्षिक कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्ने गरेका । केहि वर्ष कहिले काँही प्रोत्साहन गर्ने गरेको । प्रत्येक कर्मचारीको को जिम्मेवारी, थप जिम्मेवारी अनुसारको कार्यसम्पादन मूल्यांकनको आवश्यकता रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> नतिजामूलक कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन प्रणाली विकास गरी कर्मचारीलाई थप सुविधा र वृत्ति विकासको नीति तयारी तथा लागू हुने उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गर्ने सरोकारवाला निकायका कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था लागू हुने 	<ul style="list-style-type: none"> कर्मचारीको सम्पादन औपचारिकतामा सिमित हुनु र कार्य सम्पादनलाई सुविधा र वृत्ति विकासमा नजोडिनु उत्कृष्ट कार्य गर्ने जिविस र अन्य सरोकारवाला निकायलाई कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> कर्मचारीको कार्यविवरण अध्ययन गर्नुपर्ने विषयगत निकाय समेत सबै टिमलाई दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था उत्कृष्ट कार्य गर्ने जिविस र अन्य सरोकारवाला निकायलाई कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था

क्षमता विकास क्षेत्र ३: वित्तीय व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
राजस्व परिचालन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> गाविस र जिविसकै आन्तरिक आम्दानीको स्रोत केहि कम रहेको, राजस्व शाखा तथा शाखामा जिम्मेवार कर्मचारी रही परिचालन रहेको राजस्व शाखामा 	<ul style="list-style-type: none"> राजस्व परिचालन प्रभावकारी हुने जिविस तथा गाविसको आन्तरिक राजस्व वृद्धि र दिगो व्यवस्थापन हुने 	<ul style="list-style-type: none"> राजस्व क्षेत्रहरूको संभाव्यता अध्ययनको आवश्यकता राजस्व परिचालन सम्बन्धि निर्देशिका नभएको राजस्व शाखामा दक्ष 	<ul style="list-style-type: none"> निजि क्षेत्रसंग पनि राजस्व, आन्तरिक आम्दानीको स्रोत संभाव्यता अध्ययनमा अन्तरक्रिया गर्ने जिल्लाको श्रोत परिचालन निर्देशिका तर्जुमा र जानकारी विषयविज्ञ करार गरी राजस्व,

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
		सहायकस्तरको कर्मचारीको व्यवस्था		कर्मचारीको आवश्यकता ● ज्ञान, सीपमा कमी र परम्परागत धारणा	आन्तरिक आम्दानीको स्रोत संभाव्यता अध्ययन गर्ने
बजेटिङ्ग तथा खर्च व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> योजना र बजेट तर्जुमा गर्दा योजना र शिर्षकगत र योजनागत र एकमुष्ट बजेट विनियोजन लेखा शाखामा एकाउन्ट सफटवेयर रही कार्यान्वयन वार्षिक बजेटिङ्ग अनुरूप सम्बन्धित योजनामा र समयमै बजेट निकासमा मा केहि कमि रहेको, गाविसका कर्मचारीको आय,व्यय बजेट व्यवस्थापनमा केही कमजोर रहेको आलेप शाखाले आवश्यकता अनुसार गाविसका कर्मचारीको लाई ज्ञान र सिप दिने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> बजेट तर्जुमा तथा खर्च गर्ने प्रक्रिया, पारदर्शी, सहभागिता मूलक र मितव्ययी भई प्रशासनिक खर्च तोकिएको सिमाभित्र र कार्यक्रममा लागत सहभागिता वृद्धि हुनेछ बजेटिङ्ग अनुरूप समयमै तथा सम्बन्धित योजनामै बजेट निकास भइ व्यवस्थापन भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ऐन नियमको विपरित बजेट आउदा खर्च व्यवस्थापन अपठ्यारो हुने बजेट ढिलो आउदा खर्च व्यवस्थापन अपठ्यारो हुने योजना सफटवेयरको आवश्यकता रहेको प्रशासनिक खर्चको सीमा परिपालना नहुनु भौतिक प्रगति विवरण सँग खर्च विवरण लेखाजोखा नहुनु योजना तथा कार्यक्रममा अन्य सरोकारवालाको लागत सहभागितालाई वास्ता नगर्नु 	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक संयन्त्रहरु, कर्मचारीलाई बजेट तर्जुमा र खर्च प्रक्रियाबारे अभिमुखीकरण योजना सफटवेयर जडान र एकाउन्ट सफटवेयर को पूर्णताजगी तालिम गर्ने गाविसका कर्मचारीको आय,व्यय, बजेट व्यवस्थापन तालिम गर्ने क्रमशः गाविसमा पनि कम्प्युटराइज लेखा प्रणाली गर्ने एकिकृत योजना तथा बजेट तर्जुमा समिति गठन भई योजना तथा खर्चको बाँडफाँड गर्ने प्रति इकाई लागतलाई योजना तथा बजेट तर्जुमाको आधार बनाउने विनियोजन चालु तथा पुँजिगत खर्चको सूचना र सञ्चार माध्यमबाट प्रचार प्रसार विगतका वर्षहरुको खर्चको विप्लेषण गर्ने र खर्च कम लाग्ने योजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकताको

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
					आधारको रूपमा लिने <ul style="list-style-type: none"> प्रशासनिक खर्चलाई तोकिएको सिमा भित्र ल्याउन जिविसका पदाधिकारी तथा दलका प्रतिनिधि विच छलफल गरी नियमको पालना गर्ने
खरिद प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> कार्यालयको वाषिक खरिद योजना रही आवश्यकता अनुसार सामग्री खरिद गर्ने गरेको, ठूला खरिदको नियममा रही जानकारी मुलक, खरिद प्रक्रिया रहेको, उपभोक्ता समितीले आफनै किसिमले खरिद गर्ने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकायका लागि सार्वजनिक खरिद निर्देशिका तयार भई, सरोकारवालाहरूलाई जानकारी हुने सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया पारदर्शी हुने र खरिद योजना तयार गरी सो बमोजिम सेवा तथा वस्तुको समयमा नै खरिद गरी कार्य सञ्चालन भएको हुनेछ 	<ul style="list-style-type: none"> योजना तथा बजेट तर्जुमा कम पारदर्शी तथा सहभागितामूलक हुनु भौतिक प्रगति विवरण सँग खर्च विवरण लेखाजोखा नहुनु योजना तथा कार्यक्रममा भुक्तानी आ.व.को अन्त्यमा गरिनु योजना तथा कार्यक्रममा अन्य सरोकारवालाको लागत सहभागितालाई पनि समावेश गर्ने चलन कम हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकाय सार्वजनिक खरिद निर्देशिका तर्जुमा गर्ने खरिद निर्देशिका तथा सार्वजनिक खरिद प्रक्रियाबारे जिविस तथा गाविसका पदाधिकारी र कर्मचारीलाई अभिमुखीकरण सेवा प्रदायकहरूको नक्शाङ्कन तथा सूचीकृत तयार गर्ने र पूर्व योग्यता पुगेका सेवा प्रदायकहरूबाट मात्र सम्बन्धित सेवा खरिद गर्ने सेवा तथा वस्तु खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक तथा पारदर्शी गर्ने खरिद योजना तर्जुमा सम्बन्धि तालिम आयोजना सेवा तथा वस्तु खरिद सम्बन्धि सफ्टवेयर निर्माण, स्थापना र सञ्चालन

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
सम्पत्ति/जिन्सी व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> जिन्स निरीक्षण वार्षिक रुपमा हुने गरेको चल अचल सम्पत्ति अभिलेख अद्यावधिक राख्ने गरेको स्थायी संरचना र भौतिक सम्पत्तिको आसिंक रुपमा मर्मत संभार हुने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला विकास समिति तथा गाविसहरूको चल र अचल सम्पत्तिको विवरण अद्यावधिक भई नियमित निरीक्षण, मर्मत, संभार, लिलाम भएको हुने जिन्सी व्यवस्थापन सफ्टवेयर निर्माण भई सञ्चालन हुने 	<ul style="list-style-type: none"> जिन्सीको लगत र हिसाव परम्परागत ढंगले राखिनु जिन्स व्यवस्थापन सम्बन्धि सफ्टवेयर नभएको जिन्स व्यवस्थापन संबन्धि ज्ञान सीपमा कमी अधिकांश गाविसहरूमा जिन्सी श्रेस्ता नराखेको 	<ul style="list-style-type: none"> जिन्सी सफ्टवेयर निर्माण/ खरिद स्थापना जिन्सी सफ्टवेयर सञ्चालन तालिम र प्रयोगात्मक सिकाई घर जग्गा जस्ता अचल सम्पत्तिको मुल्याङ्कन, अभिलेख र व्यवस्थापनको लागि अधिकार सम्पन्न/संयन्त्र समिति गठन र परिचालन
लेखा परिक्षण	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> जिविसको अन्तिम लेखा परिक्षण नियमित रुपमा हुने चौमासिक रुपमा आन्तरिक परिक्षण नियमित हुने गरेको लेखा र श्रेस्ता व्यवस्थापन सम्बन्धमा केही गाविस कर्मचारीलाई जानकारी भएको सार्वजनिक लेखा परिक्षण गर्ने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> जिविस, विषयगत कार्यालय अन्तर्गतका निक्षेपित कार्यक्रमहरू, गाविसहरू आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परिक्षण समय तथा नियमित रुपमा हुने वेरुजुलाई कमश कम गर्दै प्रभावकारी लेखा व्यवस्थापन गर्ने तथा आयोजनाहरूको सार्वजनिक लेखा परिक्षण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> तोकिएको समयमा आलेप तथा मलेप गर्न नसकिएको लेखा र श्रेस्ता व्यवस्थापन सम्बन्धमा गाविस कर्मचारीमा आवश्यक ज्ञान र सीपमा कमी लेखा परिक्षण सम्बन्धमा गाविस पदाधिकारी र कर्मचारी जानकारी भएर पनि जवाफदेही नहुनु सबै सरोकारवालाहरूलाई (गाविस सचिव, उपभोक्ता) सार्वजनिक लेखा परिक्षण ज्ञान र सिप नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> आन्तरिक लेखा परिक्षण शाखामा थप मानव संसाधनको व्यवस्था गाविसहरूमा लेखा व्यवस्थापनमा सहयोग गर्न आलेप शाखाद्वारा लेखा परिक्षकहरू परिचालन सरोकारवालाहरूलाई (गाविस सचिव, उपभोक्ता) सार्वजनिक लेखा परिक्षण तालिम गर्ने आलेप शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई अन्तरराष्ट्रिय मानदण्ड अनुसारको लेखा तथा लेखा परिक्षण तालिम गाविसका कर्मचारीहरूलाई लेखा व्यवस्थापन संबन्धि तालिम
प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली 	<ul style="list-style-type: none"> नियम, फरमेट अनुसार रिपोर्टिङ्ग 	<ul style="list-style-type: none"> नियमित, समयमै 	<ul style="list-style-type: none"> फरमेट अनुसार 	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित सबैलाई रिपोर्टिङ्ग

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
	तथा कार्यविधि <ul style="list-style-type: none"> ● भौतिक श्रोत साधन ● मानव संसाधन ● ज्ञान, सीप र धारणा 	भइरहेको, गाविसको रिपोर्टिङमा केहि समयमा र तरिकामा कमजोरी रहेको, बेला बेलामा आइरहने रिपोर्टिङ फरमेटमा कम जानकारी	प्रभावकारी प्रतिवेदन प्रणाली बनाउने	रिपोर्टिङमा ज्ञान, सिपको कमि <ul style="list-style-type: none"> ● गाविस सचिबलाई एक भन्दा बढि गाविसको जिम्मेवारीले पनि प्रभावकारी रिपोर्टिङमा प्रभाव 	सम्बन्ध तालिम <ul style="list-style-type: none"> ● आइरहने रिपोर्टिङ फरमेटमा अभिमुखीकरण, अन्तरक्रिया गर्ने

क्षमता विकास क्षेत्र ४: सूचना व्यवस्थापन

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
वस्तुगत तथा विषयगत स्थिति विप्लेषण	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि ● भौतिक श्रोत साधन ● मानव संसाधन ● ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लाको पार्श्वचित्र अध्यावधिक एवम अपडेट रहेको ● गाविसको वस्तुस्थिति विवरण तयार हुने क्रममा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला तथा गाविसको विषयगत वस्तुस्थिति विवरण अनुरूप योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनमा प्रयोग हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ● गाउँ पार्श्वचित्र तथा विषयगत स्थिति विप्लेषण भैरहेको ● जिल्ला सूचनाको आधार तथा विषयगत तथ्याङ्क आधार र स्थिति विवरण अद्यावधिक नहुनु ● प्रोफाइल निर्माणमा ज्ञान र सिप रसमयको अभाव रहनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला पार्श्वचित्र र वस्तुगत तथा विषयगत स्थिति विप्लेषण तथ्याङ्कको आधार तयारी छलफल ● जिल्ला, गाविसवस्तुगत तथा विषयगत स्थिति विप्लेषण ● गाविसले प्रोफाइल निर्माण को लागी कन्सल्टेन्टलाई जिम्मा दिन

सूचना प्रविधि	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> जिविसका सबै शाखाहरु मा प्रिन्टर सहित कम्प्युटर जडान भएको जिविसमा लोकल एरिया नेटवर्किङ्ग स्थापना भई सञ्चालन तर सुचारु नभएको इन्टरकम, फ्याक्स, फोटो कपी तथा इमेल सञ्चालन वेबसाइट निर्माण गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> सूचना प्रविधिको पूर्वाधार विस्तार भई योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा प्रभाव मुल्याङ्कनमा सूचना प्रविधिको प्रयोग भएको 	<ul style="list-style-type: none"> विकास व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग नहुनु योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा प्रतिवेदनमा सूचना इमेल तथा इन्टरनेटको प्रयोग नहुनु विद्युत र सञ्चारमा पहुँच भएका गाविसमा पनि सूचना र प्रविधिको प्रयोग हुन नसक्नु जिविस र गाविस र विषयगत निकायहरुमा काम गर्ने सोच र शैली परम्परागत हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> वेबसाइट निर्माण तथा अद्यावधिक जि.आई.एस. जि.पि.एस. खरिद तथा सञ्चालन जिल्ला विकास सूचना व्यवस्थापन प्रणाली स्थापना र सञ्चालन विद्युत पुगेका गाविसमा प्रिन्टर सहित कम्प्युटर, इमेल र फ्याक्स जडान तथा सञ्चालन
सूचना, अभिलेख तथा प्रकाशन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लामा सूचना तथा अभिलेख केन्द्र स्थापना र सञ्चालन सूचना तथा अभिलेख केन्द्र सञ्चालन निर्देशिका तर्जुमा भएको सूचना व्यवस्थापन तथा केन्द्र सञ्चालनका लागि सूचना सहायकको व्यवस्था जिल्ला सूचना केन्द्रमा न्यूनतम विवरणहरु अभिलेख गरिएको जिविसको प्रकाशनहरु हुने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको लागि न्यूनतम सूचना आधार तयार भई सूचना, अभिलेख व्यवस्थित भएको 	<ul style="list-style-type: none"> योजना, कार्यक्रम, प्रगति विवरण स्थापना तथा व्यवस्थित नहुनु गाविसमा आवश्यक सूचना, दस्तावेज, प्रगति विवरणको अभिलेख नहुनु गाविसमा सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना हुन नसक्नु गाविसमा न्यूनतम सूचना विवरण तथा अभिलेख नहुनु जिल्ला तथा स्थानीय विकासका गतिविधिहरुको दस्तावेजीकरण र प्रकाशन नियमित नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> सूचना तथा अभिलेख शाखालाई दस्तावेज, प्रतिवेदन लेखन तालिम जिल्ला तथा स्थानीय विकास र सेवा प्रवाह सम्बन्धि प्रकाशनका लागि सेवा प्रदायकसँग करार स्थानीय तथा राष्ट्रिय स्तरका पत्रपत्रिका तथा विद्युतीय सञ्चार माध्यम हरुको परिचालन विषयगत कार्यालयमा सूचना फोकल व्यक्ति तोकिएको सूचना, अभिलेख तथा दोहोरो सूचनाको व्यवस्था तथा तालिम स्थानीय स्तरका पत्रकार एवं मिडियालाई कार्य क्षेत्रमा लगेर भए गरेका कामहरुको अवलोकन

					गराउने
भूसूचना प्रणाली	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> सूचना तथा अभिलेख केन्द्रमा तथ्यांक, सूचना व्यवस्थापन को अभाव कर्मचारी रहेको तर भूसूचना प्रणालीको थप ज्ञानको आवश्यकता रहेका 	<ul style="list-style-type: none"> भूसूचना प्रणालीको व्यवस्था गरी, तथ्यांक, सूचना व्यवस्थापन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> दक्ष जनशक्तिको कमि, ज्ञान र सिपको अभाव सरोकारवालाहरुलाई यसको महत्व बारे कम जानकारी 	<ul style="list-style-type: none"> भूसूचना प्रणालीका लागी बजेट विनियोजन गर्ने भूसूचना प्रणाली Advance तालिम संचालन गर्ने प्रणाली जडान गरी सूचना व्यवस्थापन गर्ने
पंजिकरण	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिगत घटना दर्ता, अभिलेख तथा प्रतिवेदन ढाँचा रहेको व्यक्तिगत घटना दर्ता, अभिलेख राख्ने र प्रतिवेदन गर्ने गरिएको व्यक्तिगत घटना विवरण लाई जिल्लामा संकलन गरी स्था.वि.म. मा पेश गर्ने गरेको 	व्यक्तिगत घटना दर्ता अभिलेख, प्रतिवेदन कम्प्युटराइज प्रणाली व्यवस्थित गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिगत घटना दर्ता कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गर्न नसक्नु गाविस सचिवलै नै स्थानीय पञ्जिकाधिकारीको कार्य गर्नु पर्ने भएको कारण समय दिन नसक्नु व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धि सफ्टवेयर नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिगत घटना दर्ता सफ्टवेयर व्यक्तिगत घटना दर्ता बारे वडा तथा गाउँ नागरिक मञ्चमा छलफल, चेतना व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा अभिलेखनबारे गाविस सचिव तथा कर्मचारीलाई तालिम व्यक्तिगत घटना दर्ता बारे गाविसस्तरमा राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु बीच अन्तरक्रिया व्यक्तिगत घटना विवरण कम्प्युटरमा अद्यावधिक राख्ने
सिकाई तथा अनुभव आदान प्रदान	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव 	<ul style="list-style-type: none"> जिविस महासंघद्वारा जिविसको सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धि दिग्दर्शन तयार भएको अध्ययन तथा सिकाईको लागि अन्तर जिल्ला अवलोकन भ्रमण 	स्थानीय विकास योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन, सेवा प्रवाह भई सिकाई तथा अनुभव आदान प्रदान प्रभावकारी हुने	<ul style="list-style-type: none"> सूचनामा आधारित योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन नहुनु सूचना व्यवस्थापन तथा योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनमा सूचना प्रविधिको उपयोग बारे सिकाई र 	<ul style="list-style-type: none"> योजना, बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन तथा स्थानीय सेवा प्रवाह आर्थिक व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन सफल अभ्यास तथा कथा कार्यहरुको डकुमेन्टी निर्माण र

	<p>संसाधन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ज्ञान, सीप र धारणा 	<p>सञ्चालन हुने गरेको</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यान्वयन, अध्ययन तथा अवलोकनको व्यवस्था भएको तर प्रतिवेदनको अभ्यास नभएको ● सिकाई तथा अनुभव आदान प्रदानको लागि कम्प्युटर, डिजिटल क्यामेरा र एलसिडी प्रोजेक्टर रहेको ● क्षमता अभिवृद्धि क्रियाकलापमा माथिल्लो वर्गको कर्मचारीको सहभागिता बढि रहेको 		<p>अनुभव आदान प्रदानको कमी</p>	<p>प्रसार गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सूचना केन्द्रको व्यवस्थापन र सञ्चालन निर्देशिका अद्यावधिक ● अध्ययन, अवलोकन भ्रमण आयोजना गर्ने
--	--	--	--	--------------------------------	--

क्षमता विकास क्षेत्र : सुशासन तथा सेवा प्रवाह

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
जनसहभागिता	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि ● भौतिक श्रोत साधन ● मानव संसाधन ● ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> ● सबै पक्षको योजना निर्माणमा पहुच भएपनि निर्णय प्रक्रिया, प्राथमिकिकरणमा, अनुगमनमा सहभागिता कम भएको छ। ● विषयगत/क्षेत्रगत नीतिअनुदान सञ्चालन निर्देशिका तथा उपभोक्ता समिति परिचालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका 	<ul style="list-style-type: none"> ● योजना/कार्यक्रम तर्जुमा, प्राथमिकिकरण र कार्यान्वयन, अनुगमनमा राजनीतिक दल, गैसस, विषयगत निकायहरू, उ.स. तथा सा.स. साथै नागरिक खास गरी पछाडि पारिएको वर्ग समुदायको अर्थपूर्ण र सक्रिय सहभागिता हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ● सामाजिक परिचालनको कभरेज तथा दायरामा कमी ● राजनैतिक वातावरण तथा स्थायी राजनैतिक संयन्त्रको अभाव हुनु ● लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धि ज्ञान र सीपमा कमी तथा परम्परागत धारणामा परिवर्तन नहुनु ● पिछडिएको वर्गमा 	<ul style="list-style-type: none"> ● लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण वारे अनुशिक्षण ● सामाजिक परिचालन कभरेज र दायरा वृद्धि ● उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्था तथा गैसस परिचालन निर्देशिका तयारी र अभिमुखीकरण ● राजनैतिक दलदेखि पिछडिएको वर्ग सम्म

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
		<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दल र विषयगत निकायहरूको सहभागिता हुने गरेको 		<p>योजना/कार्यक्रम तर्जुमा, प्राथमिककरण आत्मबल, ज्ञान, चेतनाको कमि</p> <ul style="list-style-type: none"> विकास प्रक्रियामा सबैको आवश्यकता, भूमिका, जिम्मेवारीको सबै स्तरमा अभिमुखिकरण र अन्तरक्रिया कम भएको 	<p>कर्तव्य, समानता, नेतृत्व विकास, समावेशी विकासको तालिम संचालन गर्ने</p>
पारदर्शिता	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> वार्षिक योजना, आम्दानी र खर्च तथा योजना, कार्यक्रम र बजेटबारे प्रकाशन र सञ्चार माध्यमबाट प्रसारण सार्वजनिक लेखा, सुनुवाईको शुरुवात नभएको, सुधारात्मक प्रणालीको आवश्यकता रहेका नागरिक वडापत्र, होर्डिङ्ग बोर्ड रहेको स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना प्रसारण हुने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> सबै गतिविधिहरूको सार्वजनिक लेखा परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सूचनाका माध्यमबाट सूचित गर्ने, कमेन्ट लिई सुधारात्मक प्रणालीको विकास भई कार्यक्रम पारदर्शिता भएको हुनेछ योजना तर्जुमा, खरिद प्रक्रिया, सेवा प्रवाह तथा निर्णय प्रक्रिया पारदर्शी हुने 	<ul style="list-style-type: none"> योजना तर्जुमा, खरिद प्रक्रिया, सेवा प्रवाह तथा निर्णय प्रक्रिया पारदर्शी नहुनु निर्णय प्रक्रिया तथा योजना, कार्यक्रम र बजेट प्रभावकारी माध्यमद्वारा सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नहुनु दोहोरो सञ्चार प्रणालीको विकास नहुनु सूचनाको हकबारे सेवा प्रदायक तथा सेवाग्राहीलाई जानकारीको अभाव निष्पक्ष जवाफेहिता संयन्त्र नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> सुशासन सम्बन्धि स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई तालिम तथा अभिमुखीकरण नागरिक निगरानीको लागि स्थानीय निकाय जवाफदेहीता संयन्त्रको व्यवस्था सूचनाको हकबारे सेवा प्रदायक तथा सेवाग्राहीलाई सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार माध्यम तथा छलफलद्वारा जानकारी निष्पक्ष जवाफेहिता संयन्त्र निर्माण र परिचालन
गुनासो व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव 	<ul style="list-style-type: none"> सोधपुछ, कक्ष, गुनासो सुन्ने अधिकारी तथा सुभाब पेटिकाको व्यवस्था भएको टेलिफोनबाट उजुरी र गुनासोको सुनुवाई हुने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> गुनासो सुनुवाई सम्बन्धि आवश्यक व्यवस्था तथा सुनुवाई भई गुनासोमा कमी हुने 	<ul style="list-style-type: none"> गुनासो सुनुवाईको व्यवस्था औपचारिकतामा मात्र सिमित रहेको गुनासो व्यवस्थापनमा संबन्धित अधिकारीको ध्यान नपुगेको 	<ul style="list-style-type: none"> नोडल अधिकृत तथा कर्मचारीहरूलाई गुनासो व्यवस्थापन तालिम गुनासो सुन्ने व्यवस्था संबन्धि जानकारी सञ्चार माध्यमबाट प्रसारण

क्षमता विकासको क्षेत्र/उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
	<ul style="list-style-type: none"> संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्यक्ष रूपमा प्रमुखकाहाँ भन्ने गरेको सञ्चार माध्यमबाट पनि गुनासो प्रसारण 		<ul style="list-style-type: none"> गुनासो सुन्ने व्यवस्था सम्बन्धि जानकारीमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> कर्मचारीलाई दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था सिमान्तकृत वर्ग तथा समुदायहरूलाई सार्वजनिक सेवा सुविधा बारे जानकारी
सेवा प्रवाह	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> नागरिक वडापत्र रहेको र अद्यावधिक गरिएको स्थानीय तहमा कृषि, पशु, वन ईलाका, सेवा केन्द्र रहेको विभिन्न नीति तथा प्रणाली रहेको सञ्चार माध्यमबाट जानकारी गराउने प्रयासहरू भैरहेका 	<ul style="list-style-type: none"> सेवा प्रभावको लागि आवश्यक न्यूनतम भौतिक सुविधा, नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि, मानव संसाधन र ज्ञान सीपमा अभिवृद्धि भई सेवाग्राहीले सहज रूपमा सेवा प्राप्त गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> सेवा सुविधा बारे सेवाग्राही विशेष गरी लपित वर्ग तथा समुदायमा जानकारी कम हुनु तथा सचेतनामा कमी नागरिक वडापत्र उपयोग नभएको स्थानीय तहमा प्रदान गरिने सेवाका किसिम तथा गुणस्तर र प्रवाहमा रहेका समस्या बारे बहस हुने नगरेको सेवा केन्द्र व्यवस्थित र सेवामुखी नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> लक्षित वर्ग तथा समुदायहरूलाई सार्वजनिक सेवा सुविधा बारे जानकारी स्थानीय तहमा प्रदान गरिने सेवाका किसिम तथा गुणस्तर र प्रवाहमा रहेका समस्या बारे नियमित छलफल तथा बहस गाविस तथा सेवा केन्द्र तहमा कृषिको साथै अन्य विषयका प्रविधि, सामग्री, बजार मुल्यबारे सहज जानकारीका लागि सूचना प्रविधिको उपकरण सहित सेवा केन्द्र सञ्चालन र सूचना संप्रेषण
सूचना प्रवाह	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> नागरिक वडापत्र रहेको जानकारी मुलक प्रकाशनहरू प्रकाशीत भईरहेको योजना पुस्तिका तथा प्रगति विवरण वेबसाइट संचालन र जानकारी जिबिस रेडियो कार्यक्रम संचालनमा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> बढि भन्द बढि जानकारी मुलक प्रकाशन, सूचनाहरू प्रवाह भई सूचनामा पछाडि पारिएको वर्गको पहुँच पुगेको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित निकाय तथा अधिकारीले गभिरतापूर्वक र चासो नलिएको स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास र सुशासनसँग सम्बन्धित सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार सामग्रीको कमी सामाजिक परिचालनको कभरेज कमी 	<ul style="list-style-type: none"> सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार रणनीति तथा सामग्री बारे जानकारी तथा अभिमुखीकरण र प्रचार प्रसार सामाजिक परिचालन कार्य विस्तार गर्दै जाने

क्षमता विकास क्षेत्र ६: समन्वय, साभेदारी र सम्बन्ध विकास

क्षमता विकासका उपक्षेत्र	क्षमता विकासका आधारहरू	वर्तमान क्षमता स्थिति	अपेक्षित क्षमता	क्षमता फरक	क्षमता विकासका आवश्यकताहरू
केन्द्रीय तथा वाट्य निकायहरू संगको सम्बन्ध	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> सम्पर्क र प्रगति विवरण पेश गरिनु छिटपुट रूपमा सम्पर्क कायम गर्नु केन्द्रीय निति अन्योल हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> केन्द्रीय तथा वाट्य निकायहरूसँग सम्बन्ध वृद्धि भई र श्रोत परिचालन वृद्धि हुन 	नियमित सञ्चारको कमी सम्पर्क तथा सम्बन्ध विकासमा सूचना प्रविधिको उपयोग न्यून हुनु केन्द्रिय तथा वाट्य निकायहरू बीच अन्तरक्रिया र समीक्षा नहुनु	<ul style="list-style-type: none"> नियमित विद्युतीय सञ्चार वेबसाइट निर्माण र सञ्चालन समीक्षा तथा अन्तरक्रिया बैठक नियमित पृष्ठपोषण
विषयगत निकायहरूसँग समन्वय र साभेदारी तथा सम्बन्ध	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत कार्यालयहरू योजना निर्माण, समिक्षा, बैठक, अनुगमन तथा सूचना आदान प्रदान भइहेको भएता योजना निर्माण, सहकार्यमा अझ बढि अन्तरक्रिया, छलफल समन्वय को आवश्यकता, गाविस स्तरको समन्वय, सहकार्य धेरै कमजोर रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत निकायसँग स्थानीय निकाय, राजनीतिक दलहरू, गैसस तथा सामुदायिक संस्थाहरूको समन्वय, साभेदारी र सम्बन्ध वृद्धि भई सेवा प्रवाह र विकासमा सुधार हुन 	<ul style="list-style-type: none"> समय र स्रोतको अभावले नियमित अन्तरक्रिया, समन्यात्मक कार्यक्रम, छलफल हुन नसकेको, नियमित अन्तरक्रियाको प्रणालीको अभाव विषयगत, गैर सरकारी संस्था, सबै सरोकारवालाहरू सहित सहकार्यको रणनीति सोच नबनेको 	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत नीति, योजना तथा प्राथमिकताबारे राजनीतिक दल स्थानीय निकायका पदाधिकारी तथा कर्मचारी तथा विषयगत निकायका प्रतिनिधि बीच अन्तरक्रिया तथा अभिमुखीकरण विषयगत निकायहरूका योजना तथा प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमहरू (के के गर्ने) नीति तथा कार्यनीति (कसरी गर्ने) बारे सचिव, कर्मचारी तथा गाविसस्तरीय राजनीतिक संयन्त्रका पदाधिकारीलाई जानकारी र अभिमुखीकरण राजनीतिक दलका

					<p>पदाधिकारी र विषयगत निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु बीच अर्धवर्षिक रुपमा अन्तरक्रिया</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अनुगमन प्रणाली समन्धि तालिम, अनुगमन योजना तयारी, प्रतिवेदन ढाँचा तथा अनुगमनको प्रतिवेदन उपर छलफल तथा निर्णय
<p>गैसस तथा सिवियोहरुसँगको समन्वय, सहकार्य र साभेदारी</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि ● भौतिक श्रोत साधन ● मानव संसाधन ● ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिविस र गैसस बीच सबालगत रुपमा तथा छिटफुट रुपमा छलफल हुने गरेको ● गाविसस्तरमा गैसस र सिवियोको बीचमा छलफलको प्रक्रिया शुरु भएको तर संस्थागत नरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ● योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनमा जिविस, गाविस र विषयगत निकायहरु सँग गैसस तथा सिवियोहरु समन्वय, सहकार्य र साभेदारी वृद्धि हुनेछ 	<ul style="list-style-type: none"> ● गैसस परिचालन निर्देशिकाबारे जिविस तथा गाविसका पदाधिकारी, कर्मचारी राजनीतिक दल, विषयगत निकाय तथा गैससलाई जानकारी नहुनु ● जिल्ला, गाविसस्तरमास्थानीय सरकार, विषयगत निकायहरु र गैसस र सामुदायिक संस्थाहरु बीच अन्तरक्रिया, सिकाइको आदान प्रदानको लागि संयन्त्र र प्रक्रिया संस्थागत नहुनु ● स्थानीयस्तरमा सार्वजनिक जवाफदेहिता, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण संयन्त्र र प्रक्रिया संस्थागत नहुनु तथा यसबारे स्थानीय सरकार, दल, गैसस र नागरिक संगठनहरु ज्ञान तथा सीप कम हुनु ● जिल्ला तथा गाविसस्तरमा गैसस तथा सिवियोको अद्यावधिक विवरण नरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ● गैसस परिचालन निर्देशिका बारे जिविस तथा गाविसका पदाधिकारी तथा कर्मचारी राजनीतिक दल, विषयगत कार्यालय प्रतिनिधिहरु बीच अन्तरक्रिया, अनुशिक्षण ● जिविसमा गैसस तथा सिवियो डेक्स स्थापना र नियमित बैठक ● जिविस, विषयगत कार्यालय, गाविस र गैसस बीच नियमित अन्तरक्रिया र सिकाइको आदान प्रदान ● गाविसस्तरीय तथा वडास्तरीय नागरिक मञ्च स्थापना तथा नियमित अन्तरक्रिया तथा अनुभव आदानप्रदान ● सार्वजनिक लेखा परिक्षण, सामाजिक परिक्षण,

				<ul style="list-style-type: none"> गाविस तथा जिल्लास्तरको योजनामा गैसस र सिवियोहरुको कार्यक्रम समावेश गरी एकीकृत योजना सहित कार्ययोजना र एकीकृत आवधिक प्रगति विवरण तयारी पेश नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक सुनुवाइ र संचालन सम्बन्धी अभिमुखीकरण लैंगिक र सामाजिक समावेशकरण सम्बन्धि अभिमुखीकरण जिविसले गैसस र सिवियोहरुसंग सहकार्य तथा जिविस र गाविसले गैसस परिचालन गर्न सर्वपक्षिय अन्तरक्रिया
निजी क्षेत्रसँगको साभेदारी	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकारको सार्वजनिक नीजि साभेदारी नीति र कार्यक्रम बारे जानकारी रहेको सेवा प्रदायहरुबाट छिटपुट रुपमा सेवा खरिद गरी सेवा तथा कार्य सञ्चालन हुने गरेको निजी क्षेत्र, उद्योग बाणिज्य सघं, निर्माण व्यवसायी सघंको सहकार्य, परिचालनको राम्रो तथा प्रशस्त संभावना रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक नीजि साभेदारी नीति तथा निर्देशिका तर्जुमा भई स्थानीय निकाय र नीजि क्षेत्रबीच साभेदारी र लगानी भई स्थानीयस्तरमा सेवा प्रवाह र क्षमता विकासका लागि संभाव्य सेवा प्रदायक हरुको पहिचान, नक्शाङ्कन भई सेवा परिचालन क्षमता विकासमा सहयोग पुग्ने 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय सरकारको सार्वजनिक नीजि साभेदारी नीति तथा निर्देशिका तर्जुमा नहुनु र यस संबन्धि प्रक्रिया र संभाव्यताबारे जानकारी तथा अध्ययन नहुनु जिल्ला तथा स्थानीयस्तर रहेका सेवा प्रदायकहरुको सर्वेक्षण गरी, सुची, नक्शाङ्कन र क्षमता लेखाजोखा नहुनु नीजि क्षेत्रका संस्था उद्योग बाणिज्य सघं, निर्माण व्यवसायी सघंको हरुमा संस्थागत सामाजिक दायित्वबारे अभिमुखीकरण नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक निजी साभेदारी नीति, निर्देशिका तथा अवधारणा र संभावना बारे अभिमुखीकरण र निर्देशिका तर्जुमा सेवा प्रदायकहरुको नक्शाङ्कन तथा सूची तयार गर्ने नीजि क्षेत्रको सहभागिता तथा सार्वजनिक नीजि साभेदारीका क्षेत्रहरुको संभाव्यता अध्ययन र छलफल निजी क्षेत्रका प्रतिनिधि हरुका लागि संस्थागत सामाजिक दायित्वबारे अभिमुखीकरण, तालिम
विभिन्न परि योजना तथा कार्यक्रमहरु	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न कार्यक्रम/परियोजना हरुको योजना, 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लामा कार्यरत विभिन्न कार्यक्रम/परियोजनाहरुको योजना, कार्यक्रमबारे 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न दातृ संस्था तथा गैसस मार्फत सञ्चालित परियोजनाहरुलाई विषय गत 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न परियोजनाहरु र अन्य दातृ निकायहरुबाट सहयोग गरिने योजनाहरु

	<p>साधन</p> <ul style="list-style-type: none"> मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<p>कार्यक्रमबारे जानकारी भएता पनि कहा, कहा, कसरी सहभागिता सहर्कय गर्न सकिन्छ भन्न विषयमा अन्तरक्रिया अप्रयाप्त भएको</p> <ul style="list-style-type: none"> विषयगत परियोजनाहरु संचालन गर्न जिल्लामा स्पष्ट नीति तथा कार्यान्वयन ढाँचा तर्जुमाको आवश्यकता 	<p>जानकारी, सूचना प्रवाह, सहर्कय भइ लक्षित वर्गमुखि कार्यक्रम प्रभावकारी भएको हुनेछ</p>	<p>योजना भित्र समावेश गरी योजना तर्जुमा, कार्यान्वय तथा अनुगमन प्रणाली विकास तथा व्यवस्थित नहुनु</p> <ul style="list-style-type: none"> विषयगत परियोजनाहरु संचालन गर्न जिल्लामा स्पष्ट नीति तथा कार्यान्वयन ढाँचा नहुनु 	<p>सम्बन्धित विषयगत योजनाभित्र समावेश गर्नका लागि ढाँचा तयारी छलफल तथा परियोजनाबाट आएका परिवर्तनहरुलाई विषयगत निकायहरुको प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने ढाँचा र विधि तर्जुमा</p> <ul style="list-style-type: none"> विषयगत परियोजनाहरु संचालन गर्न जिल्लामा स्पष्ट नीति तथा कार्यान्वयन ढाँचा तर्जुमा
अन्तर स्थानीय निकाय समन्वय र साभेदारी र सहर्कय	<ul style="list-style-type: none"> नीति, प्रणाली तथा कार्यविधि भौतिक श्रोत साधन मानव संसाधन ज्ञान, सीप र धारणा 	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दलहरु र विषयगत कार्यलयसँग मात्र समन्वय र संबन्ध कायम गर्ने गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला भित्र संचालीत सबै खाले विकासका कार्यक्रम हरुमा स्थानीय निकायले जिम्मेवारी बोध गरी आवश्यक सूचनाहरु अध्यावधिक गरेको हुने । जिल्ला, इलाका र गाविस स्तरीय समन्वय समितिको गठन भई नियमित सम्पर्क, छलफल र सम्बन्ध कायम भएको 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकायहरु (जिविस, गाविस र नगरपालिका) बीच समन्वय र सहर्कयका संयन्त्र र अन्तरक्रिया अभाव हुनु स्थानीय निकायहरु बीच योजना तर्जुमा, कार्यान्वय तथा अनुगमन सिनर्जी नहुनु राजनीतिक दलहरुबीच अन्तर स्थानीय निकाय समन्वय र सहर्कयका लागि संयन्त्र र अन्तरक्रिया नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> जिविस, गाविस, विच अन्तर स्थानीय निकाय समन्वय संयन्त्र गठन तथा परिचालन स्थानीय निकायहरुबीच योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि नियमित छलफल समन्वय, साभेदारी र सहर्कयका लागि संयन्त्र, कार्य प्रक्रिया र ढाँचा निर्माण र अभिमुखीकरण

अनुसूची ३ क्षमता विकास क्रियाकलाप प्राथमिकता

आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास क्रियाकलापहरु		
क्षमता विकासका क्षेत्रहरु	क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	प्राथमिकता

प्रणाली तथा कार्यविधि	स्थानीय निकाय अनुदान सञ्चालन कार्यविधि सम्बन्धी जिविस कर्मचारीलाई तालिम	१
	जिविस न्यूनतम शर्त तथा कार्य सम्पादन मापन कार्यविधि जिविस कर्मचारी तथा राजनीतिक प्रतिनिधिलाई अभिमुखीकरण	२
	गाविसको न्यूनतम शर्त मापन कार्यविधि सम्बन्धी गाविस कर्मचारीलाई तालिम	३
	जिल्ला तथा गाविस क्षमता विकास कार्यविधि	४
	स्थानीय निकाय लेखा परिक्षण निर्देशिका सम्बन्धी अन'शिक्षण	५
	लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण रणनीति तथा नीति र सञ्चालन कार्यविधि सम्बन्धी अभिमुखीकरण	१
	जिल्ला र गाविस लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण बजेट अडिट निर्देशिका सम्बन्धी अभिम'खीकरण	१
	वातावरणीय तथा सामाजिक सुरक्षात्मक प्रारूप (framework) तथा सञ्चालन कार्यविधि, अनुदान सञ्चालन कार्यविधि	८
	सामाजिक परिचालन निर्देशिका तथा सञ्चालन कार्यविधि सम्बन्धी तालिम	९
	स्थानीय निकायको नतिजामूलक अनुगमन तथा मुल्याङ्कन निर्देशिकासम्बन्धी तालिम	१०
	सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार रणनीति तथा सामग्रीहरु सम्बन्धी तालिम	११
	उत्पिडित दलित वर्ग उत्थान जिल्ला समन्वय समिति र आदिवासी जनजाति जिल्ला समन्वय समितिहरुको क्षमता विकास सम्बन्धि निर्देशिका २०६६' सम्बन्धी अभिम'खीकरण	१२
	गाउँ नागरिक मञ्च र वडा नागरिक मञ्च सञ्चालन कार्यविधि तयार	१३
	गाविसको योजना तथा बजेट तर्जुमा तालिम निर्देशिका तर्जुमा तयार	१४
	गाविसको आर्थिक तथा श्रोत व्यवस्थापन तालिम निर्देशिका तर्जुमा तयार	१५
	निक्षेपित कार्य सञ्चालन निर्देशिका तर्जुमा तयार	१६
	स्थानीय निकाय सार्वजनिक खरिद निर्देशिका तर्जुमा तयार	१७
	गाविसको आर्थिक व्यवस्थापन र श्रोत परिचालन निर्देशिका तर्जुमा तयार	१८
	वार्षिक जिल्ला विकास योजना समिक्षा तथा प्रतिवेदन ढाँचा सम्बन्धी अन'शिक्षण	१९
	उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्था तथा गैसस परिचालन सम्बन्धि सरल	

	कार्यविधि तर्जुमा	
	योजनाको मर्मत संभार कोषको व्यवस्था सहित मर्मत तथा संभार र सञ्चालन निर्देशिका तयारी	
विविध	गाविसस्तरमा आपूर्तिमा आधारित विषयहरूमा तालिम तथा अभिमुखीकरणका लागि छनौट गरिएका सेवा प्रदायकहरूलाई क्षेत्रीयस्तरमा प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम	१
	वातावरण मैत्री पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धि तालिम (उर्जा तथा वातावरण शाखा/वातावरण डेक्सका फोकल पर्सनका लागि)	२
	सामाजिक परिचालक तथा सेवा प्रदायकहरूका लागि सामाजिक परिचालन सम्बन्धि तालिम	३
	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली	४
	राजस्व परिचालन तालिम तथा कार्यशाला	५
	आन्तरिक लेखा परिक्षण तालिम	६
	बेरुजु फछ्यौट तालिम (यो.अ.प्र.अ. र लेखापालका लागि)	७
	स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम अभिमुखीकरण	८
	जिल्लास्थित उत्पिडित दलित उत्थान समिति तथा आदिवासी जनजाति जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारीहरूको क्षमता विकास रणनीति सम्बन्धि अभिमुखीकरण	९
मागमा आधारित क्षमता विकासका क्रियाकलापहरू		
क्षमता विकासका क्षेत्रहरू	क्षमता विकासका क्रियाकलापहरू	प्राथमिकता
१. विकास तथा रणनीतिक व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> ● निक्षेपित, विषयगत नीति, रणनीति तथा योजनाबारे जिविस तथा गाविसका राजनीतिक संयन्त्र तथा दलका प्रतिनिधिहरूलाई अभिमुखीकरण ● जिल्लाको गरिवी, नक्साडकन अधावधिक गर्ने ● जिल्लाको श्रोत नक्साडकन ● कार्य सञ्चालन नीति र प्रक्रियाबारे स्थानीय विकासका सरोकावालाहरू विशेष गरी राजनीतिक दल र संयन्त्रका प्रतिनिधिहरूका लागि अभिमुखीकरण ● जिविस, गाविस, विषयगत निकाय तथा नागरिक संगठनहरू बीच समन्वय बैठक 	१ २ २ ३

		४
● गाविस र इलाकास्तरमा विषयगत योजना तर्जुमा समितिको व्यवस्था, गठन र परिचालन		
● नतिजामूलक व्यवस्थापनमा आधारित वार्षिक योजना तर्जुमा कार्यविधि र ढाँचा तयारी र यसबारे जिल्ला विकासका सरोकारवालाहरूका लागि अभिमुखीकरण		५
● लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणबारे राजनीति दल, जिविस, विषयगत निकाय र गाविसका सरोकारवालाहरूका लागि तालिम तथा अभिमुखीकरण		६ ७
● कार्यान्वयन विधि तथा प्रक्रिया सहित योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन योजना तयारी र सरोकारवालाहरूलाई जानकारी		८
● योजनाको डिजाइन तथा लगत इष्टिमेट नेपाली तयारी		९
● गाविसले परिषदबाट स्विकृत योजनाहरूको डिजाइन तथा इष्टिमेट सहित योजना कार्यान्वयन तालिका तयार गरी रकम निकासको लागि जिविसमा पेश गर्ने व्यवस्था		११
● योजना अनुगमन तथा प्रतिवेदन र फरफारक सम्बन्धी तालिम		१२
● योजना कार्यान्वयनमा स्थानीय गैसस, सामुदायिक संस्थाहरू परिचालन		१३
● जिल्ला तथा गाविसस्तरका संयन्त्र तथा संरचनाहरूको लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण स्थिति अध्ययन विप्लेषण		१४
● लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणबारे राजनीति दल, जिविस, विषयगत निकाय र गाविसका सरोकारवालाहरूका लागि तालिम तथा अभिमुखीकरण		१५
● गाविस तथा वडा नागरिक मञ्च गठन तथा परिचालन		१६
● निर्माण व्यवसायी संघका प्रतिनिधिहरूका लागि योजना व्यवस्थापन तथा खरिद प्रक्रियाबारे अभिमुखीकरण तालिम		१७
● योजनाको मर्मत संभार कोषको व्यवस्था सहित मर्मत तथा संभार र सञ्चालन निर्देशिका तयारी		१८
● स्थानीय मर्मत संभार समितिका पदाधिकारीलाई योजना मर्मत संभार सम्बन्धि तालिम		१९
● योजना मर्मत संभार सम्बन्धि स्थानीय तहमा श्रोत व्यक्तिहरूको विकास र		२०
		२१

	<p>परिचालन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला र गाविस तहमा सर्वपक्षिय अन्तरिम अनुगमन संयन्त्र गठन ● जिल्ला तथा गाविस तहमा अर्धवार्षिक तथा वार्षिक समीक्षाको कार्यविधि तथा प्रतिवेदन ढाँचा तयारी ● योजना/कार्यक्रम समीक्षा र प्रतिवेदन प्रक्रिया र ढाँचाबारे अन्तरक्रिया ● विद्युतीय प्रतिवेदनका लागि इमेल तथा इन्टरनेट जडान र प्रयोग ● गाविसस्तरमा पछाडि परेका वर्ग तथा समुदायका सामुदायिक संस्था तथा गैससको लागि निर्णय प्रक्रियाबारे अभिमुखीकरण 	<p>२२</p> <p>२३</p>
२. संगठनात्मक विकास	<ul style="list-style-type: none"> ● समिति, उपसमितिहरु, शाखा, उपशाखा तथा इकाईको कार्यविवरण तयारी, परिमार्जन, उपलब्ध र नियमित समीक्षा ● स्थानीय निकायहरुमा मुख्य कार्य र सहायक कार्यहरुको निर्धारण ● मुख्य कार्यहरुका लागि मानव संसाधनको व्यवस्था ● सहायक कार्यका लागि वाह्य सेवा प्रदायकहरु परिचालन ● OD परिमार्जन गरी लागु गर्नु पर्ने ● जिविस, गाविस, गैसस, सामुदायिक संस्थाहरुबीच संगठन विकास सम्बन्धि अन्तरक्रिया तथा छलफल ● गाविस कार्यालय भवन निर्माणका लागि पैरवी ● उर्जा तथा वातावरण शाखा/डेस्क स्थापना र भौतिक सहयोग ● विभिन्न समिति, उपसमिति, संयन्त्र र निकायहरु बीच अर्धवार्षिक बैठक तथा छलफल ● इन्टरकम, लोकल एरिया नेटवर्क जडान तथा सञ्चालन ● सूचना, शिक्षा र सञ्चार रणनीतिबारे छलफल र सामग्रीहरु विवरण ● नतिजामूलक कार्य सम्पादन प्रणाली तर्जुमा र स्थानीय तहमा काम गर्ने कुनै पनि (विषयगत निकाय र गैसस) उत्कृष्ट कर्मचारीलाई पुरस्कार र पदोन्नतीको व्यवस्था 	<p>१</p> <p>२</p> <p>३</p> <p>४</p> <p>५</p> <p>६</p> <p>७</p> <p>८</p> <p>९</p> <p>१०</p> <p>११</p>
३. वित्तीय व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन	<ul style="list-style-type: none"> ● जिविस तथा गाविसको आन्तरिक आय तथा श्रोत परिचालन बारे सरोकारवालाहरु बीच छलफल अन्तरक्रिया ● जिल्ला राजस्व परामर्श समितिको फराकिलो दायरा निर्माण 	<p>१</p> <p>२</p>

● राजस्वको संभाव्य क्षेत्रहरुको दक्ष सेवा प्रदायकहरुको परिचालन गरी संभाव्यता अध्ययन तथा पहिचान	३
● राजस्व शाखाको व्यवस्थापन सुधार र दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था	४
● राजनीतिक संयन्त्रलाई बजेट तर्जुमा र खर्च प्रक्रियाबारे अभिमुखीकरण	५
● जिल्ला र गाउँ विकास योजनाको लैङ्गिक र सामाजिक समावेशीकरण बजेट अडिट	६
● सार्वजनिक खरिद प्रक्रियाबारे जिविस तथा गाविसका पदाधिकारी र कर्मचारीका लागि अभिमुखीकरण तालिम	८
● सेवा प्रदायकहरुको नक्शाङ्कन तथा सूची तयारी र खरिद पूर्व वस्तु, सेवा र प्रक्रियाबारे दलीय संयन्त्रमा छलफल र योग्य सेवा प्रदायकहरु बाट मात्र सम्बन्धित सेवा खरिद	
● खरिद योजना तर्जुमाबारे जिविस, गाविस र विषयगत तथा गैसस र नागरिक संगठनका प्रतिनिधिहरुका लागि तालिम	
● जिन्सी सफ्टवेयर निर्माण/खरिद स्थापना	
● जिन्सी सफ्टवेयर सञ्चालन तालिम र प्रयोगतात्मक सिकाइ	
● घरजग्गा जस्ता अचल सम्पत्तिको मुल्याङ्कन, अभिलेख र व्यवस्थापनको लागि अधिकार सम्पन्न संयन्त्र/समिति गठन र परिचालन	
● जिल्लाको श्रोत परिचालन निर्देशिका तर्जुमा र जानकारी	
● जिल्ला विकासका सरोकारवालाहरु बीच श्रोत परिचालनको संभाव्यता, नमूना र प्रक्रियाबारे वार्षिक तथा छलफल	
● गाविसको आर्थिक व्यवस्थापन र श्रोत परिचालन निर्देशिका तर्जुमा	
● गाविसका सरोकारवालाहरु बीच श्रोत परिचालन सम्बन्धि अन्तरक्रिया तथा छलफल	
● जिविस तथा गाविसको प्रशासनिक खर्चलाई तोकिएको सिमा भित्र ल्याउन जिविसका पदाधिकारी तथा दलका प्रतिनिधि विच छलफल	
● गाविसका कर्मचारीहरुलाई लेखा व्यवस्थापन संबन्धि तालिम	
● गाविसमा लेखा परिक्षणको लागि छनौट भएका लेखा परिक्षकहरुलाई लेखा परिक्षण सम्बन्धि तालिम	
● आलेपलाई कार्यसम्पादन लेखा परिक्षणमा रुपान्तरण, आलेप प्रतिवेदनलाई	

	<p>पदाधिकारी र सरोकारवाला बीच छलफल, अन्तरक्रिया र सार्वजनिककरण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जिबिस तथा गाविसको विद्यमान लेखा परिक्षण प्रणालीबारे अध्ययन र छलफल 	
४. सुशासन र सेवा प्रवाह	<ul style="list-style-type: none"> ● जिबिस र गाविसका पदाधिकारी, राजनीतिक दल, विषयगत निकायका प्रतिनिधिहरूका लागि सुशासन सम्बन्धि तालिम तथा अभिमुखीकरण 	१
	<ul style="list-style-type: none"> ● सामाजिक परिचालनको दायरा बृद्धि तथा विस्तार 	४
	<ul style="list-style-type: none"> ● गाविस तहमा कृषिका साथै अन्य प्रविधि, सामग्री, बजार मुल्यबारे सहज जानकारीका लागि सूचना प्रविधिका उपकरण सहित सेवा केन्द्रको व्यवस्थापनमा सहयोग 	२
	<ul style="list-style-type: none"> ● उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्था तथा गैसस परिचालन निर्देशिका तयारी र अभिमुखीकरण 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● नागरिक निगरानीको लागि स्थानीय निकाय जवाफदेहिता संयन्त्रको व्यवस्था र र परिचालन 	३
	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय सरकार जवाफदेहिता संयन्त्रको कार्यविवरण र प्रक्रियाबारे छलफल तथा जानकारी 	५
४. सचना व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> ● सामाजिक परिक्षण र सार्वजनिक लेखा परिक्षण कार्यविधि तथा प्रक्रियाबारे अभिमुखीकरण तालिम 	१
	<ul style="list-style-type: none"> ● GIS तथा GPS सम्बन्धि 	२
	<ul style="list-style-type: none"> ● सूचनाको हकबारे सेवा प्रदायक तथा सेवाग्राहीलाई सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार माध्यम तथा छलफलद्वारा जानकारी 	३
	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रकाशनका लागि सेवा प्रदायकसँग करार गरी नियमित प्रकाशन 	४
	<ul style="list-style-type: none"> ● व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा अभिलेखनबारे गाविसका कर्मचारी र पछाडि पारिएका समुदायका सामुदायिक संस्थाहरूलाई तालिम 	४
	<ul style="list-style-type: none"> ● योजना तथा बजेट तर्जुमा, योजना कार्यान्वयन तथा स्थानीय सेवा प्रवाह र आर्थिक व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन सम्बन्धि सिकाई तथा अनुभव आदान प्रदान 	५
	<ul style="list-style-type: none"> ● सफल अभ्यास तथा कथा कार्यहरूको डकुमेन्ट्री निर्माण र प्रसारण 	५
	<ul style="list-style-type: none"> ● अवलोकन भ्रमण 	५

	<ul style="list-style-type: none"> ● व्यक्तिगत घटना दर्ता सफ्टवेयर निर्माण/खरिद स्थापना र सञ्चालन ● व्यक्तिगत घटना दर्ताबारे वडा तथा गाउँ नागरिक मञ्चमा छलफल ● व्यक्तिगत घटना दर्ताबारे गाविसस्तरमा राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु बीच अन्तरक्रिया ● व्यक्तिगत घटना विवरण कम्प्युटरमा अद्यावधिक अभिलेख 	६ ६ ६ ६
	<ul style="list-style-type: none"> ● गुनासो सुन्ने व्यवस्था संबन्धि जानकारी सञ्चार माध्यमबाट प्रसारण ● स्थानीय तहमा सार्वजनिक सेवा र सुविधा, गुणस्तर र प्रवाहमा रहेका समस्या नियमित छलफल तथा बहस ● जिविस तथा गाविस, विषयगत कार्यालयहरुबाट प्रवाह हुने सेवा सुविधाबारे सञ्चार माध्यम मार्फत सार्वजनिक र प्रचार प्रसार ● सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार रणनीति तथा सामग्रीबारे अभिमुखीकरण 	७ ८ ८ ९
	<ul style="list-style-type: none"> ● गाउँ, नगर तथा जिल्ला विकास योजना, बजेट सम्बन्धि सञ्चार माध्यमबाट प्रसारण ● जिल्ला वस्तुगत तथा विषयगत स्थिति विप्लेषण ● गाउँ वस्तुगत तथा विषयगत स्थिति विप्लेषण ● विद्युत पुगेका गाविसहरुमा क्रमशः प्रिन्टर सहित कम्प्युटर, इमेल र फ्याक्स जडान तथा सञ्चालन ● वेवसाइट नियमित अद्यावधिक तथा सञ्चालन ● तालिम ● जिल्ला विकास सूचना प्रणाली (DMIS) स्थापना र सञ्चालन ● प्रस्ताव तथा प्रतिवेदन लेखन तालिम ● नोडल अधिकृत तथा कर्मचारीहरुलाई गुनासो व्यवस्थापन तालिम 	९ ९ ९ ९ ९ ९ ९ ९ ९
६. समन्वय तथा सम्बन्ध विकास	<ul style="list-style-type: none"> ● केन्द्रिय तथा वाह्य निकायसँग नियमित विद्युतीय सञ्चार, समीक्षा, अन्तरक्रिया बैठक र पृष्ठपोषण ● विषयगत नीति, योजना तथा प्राथमिकताबारे राजनीतिक दल स्थानीय निकायका पदाधिकारी र कर्मचारी तथा विषयगत निकायका प्रतिनिधि बीच अन्तरक्रिया 	१ २ ३

● राजनीतिक दलका पदाधिकारी र विषयगत निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु बीच अर्धवर्षिक रुपमा अन्तरक्रिया	४
● गाविस सचिव र विषयगत निकाय बीच अर्ध वार्षिक अन्तरक्रिया	५
● विषयगत निकायका लागि अत्यावश्यक भौतिक आर्थिक तथा सहयोग (जिविसको योगदानबाट)	६
● सर्वपक्षिय जिल्ला विकास अनुगमन संयन्त्र निर्माण, विषयगत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पृष्ठपोषण	७
● सेवा केन्द्र, गाविस र गैसस सामुदायिक संस्था बीच अन्तरक्रिया र समन्वय बैठक	८
● गैसस परिचालन निर्देशिकाबारे जिविस र गाविसका पदाधिकारी तथा कर्मचारी, राजनीतिक दल र विषयगत निकायका प्रतिनिधिहरु बीच अनुशिक्षण	९
● जिविसमा गैसस तथा सिवियो डेक्स स्थापना र नियमित बैठक	१०
● जिविस, विषयगत कार्यालय, गाविस र गैसस बीच नियमित अन्तरक्रिया र सिकाईको आदान प्रदान	११
● गाविसस्तरीय नागरिक मञ्च तथा वडास्तरीय नागरिक मञ्च स्थापना, नियमित अन्तरक्रिया तथा अनुभव आदानप्रदान	१२
● सार्वजनिक लेखा परिक्षण, सामाजिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र संचालन सम्बन्धी अभिमुखीकरण	१३
● CBO/NGO Profile Update लागि गैसस परिचालन	१४
● विषयगत निकायहरुको वार्षिक कार्ययोजना भित्र गैससहरुको वार्षिक कार्ययोजना तथा चौमासीक र वार्षिक प्रगती समावेश तथा गैससको प्रभावकारी परिचालन	१५
● योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनमा गैसस र सिवियोहरुलाई समेत सहभागिताका लागि संयन्त्र निर्माण र छलफल	१६
● सार्वजनिक निजी साभेदारी नीति तथा निर्देशिका तर्जुमा	१७
● सार्वजनिक निजी साभेदारी नीति, निर्देशिका तथा अवधारणा र संभावनाबारे अभिमुखीकरण	१८
● निजी सेवा प्रदायकहरुको नक्शाङ्कन तथा सूची तयारी	१९
● निजी क्षेत्रको सहभागिता तथा सार्वजनिक निजी साभेदारीका क्षेत्रहरुको संभाव्यता अध्ययन र छलफल	२०
● निजी क्षेत्रका प्रतिनिधि हरुका लागि संस्थागत सामाजिक दायित्वबारे अभिमुखीकरण	२१

<ul style="list-style-type: none"> ● विभिन्न परियोजनाहरू र अन्य दातृ निकायहरूबाट सहयोग गरिने योजनाहरू सम्बन्धित विषयगत योजनाभित्र समावेश गर्नका लागि छलफल, स्पष्ट नीति तथा कार्यान्वयन ढाँचा तर्जुमा 	२१
<ul style="list-style-type: none"> ● विभिन्न परियोजनाबाट आएका परिवर्तनहरूलाई विषयगत निकायहरूको प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने ढाँचा र विधि तर्जुमा 	२२
<ul style="list-style-type: none"> ● जिविस, गाविस, नगरपालीका विच अन्तर स्थानीय निकाय समन्वय संयन्त्र गठन तथा परिचालन 	२२
<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकायहरूबीच योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि नियमित छलफल 	२३
<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय र नीजि क्षेत्र तथा गैसस र सिवियो बीच समन्वय, साभेदारी र सहकार्यका लागि संयन्त्र, कार्य प्रक्रिया र ढाँचा निर्माण र अभिमुखीकरण 	२४
<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला भित्र संचालीत सवै खाले विकासका कार्यक्रमहरूमा स्थानीय निकायले जिम्मेवारी बोध गरी आवश्यक सूचनाहरूको अभिलेख अध्यावधिक 	२४
<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला, इलाका र गाविसस्तरमा चौमासिक रुपमा स्थानीय निकाय र सरोकारवालाहरू बीच तीनै तहमा अन्तरक्रियाको आयोजना 	२४
	२५